

Opinnäytetyö (AMK)

Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma

Estenomi

2014

Marja Löytynoja

**PARTURI-KAMPAAJAT JA
VAROITUSMERKINTÄ
”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE
TARKOITETTU ALLE 16-
VUOTIAILLE”**

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Marja Löytynoja

PARTURI-KAMPAAJAT JA VAROITUSMERKINTÄ ”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE TARKOITETTU ALLE 16- VUOTIAILLE”

Voimakkaasti herkistäviin hiusväreihin on tullut pakollinen varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” marraskuun ensimmäinen päivä vuonna 2011. Varoitusmerkintä on annettu hiusväriallergioiden lisääntymisen vuoksi ja sen avulla halutaan rajoittaa nuorien altistumista voimakkaasti herkistävälle ainesosille. Siinä, kuinka varoitusmerkintä vaikuttaa parturi-kampaajien työhön, on ilmennyt epäselvyyksiä ja aihe aiheuttaa edelleenkin paljon keskustelua niin parturi-kampaajien kuin kuluttajienkin keskuudessa.

Opinnäytetyön teoreettisessa osassa käydään läpi varoitusmerkinnän vaikutuksia parturi-kampaajan työhön, työn kannalta keskeisiä termejä sekä internetin keskusteluista ja artikkeleista löytyneitä kompastuskiviä aiheesta. Tämä opinnäytetyö sisältää tutkimusosan, jonka tarkoituksena on selvittää, mitä parturi-kampaajat tietävät varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” ja kuinka he toimivat kyseisen varoitusmerkinnän puitteissa. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimusmenetelmällä 17 parturi-kampaamoon eräissä Pohjois-Pohjanmaan kaupungissa. Kyselylomakkeessa oli sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Tutkimustulokset esitettiin kappalemäärinä.

Tutkimustuloksien mukaan parturi-kampaajilla on epäselvyyksiä varoitusmerkintään liittyvissä tiedoissa ja hyvin yksilölliset toimintatavat varoitusmerkintään liittyvissä palveluissa. Tuloksissa nousi esiin huoltajan läsnäolon tai häneltä saadun kirjallisen luvan vaikutus myönteisesti parturi-kampaajan värjäämispäätökseen alle 16-vuotiaan asiakkaan kohdalla sekä alle 16-vuotiaan hiusten värjääminen niin, ettei värimassa kosketa hiuspohjaa. Tutkimustuloksia ei pystytä yleistämään pienen otannan vuoksi. Tämän tutkimuksen tulosten pohjalta on esitetty kehittämisehdotuksia tiedon kulun parantamiseksi, joita ovat portaalin luominen, vuosittaisen tiedotelehtisen lähettäminen sekä luotettavien lähteiden yhteen kokoaminen.

ASIASANAT:

hiusala, hiukset, värjäys, nuoret, allergia, varoitusmerkinnät, kyselytutkimus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme of Beauty Care Management | Estenomi

2014 | 57

Instructor Arja Keltaniemi

Marja Löytynoja

HAIR DRESSERS AND THE WARNING "NOT INTENDED FOR USE ON PERSONS UNDER THE AGE OF 16"

Since November 1, 2011, the product packaging for hair dyes regarded as strong sensitizers must contain the warning "This product is not intended for use on persons under the age of 16". The labelling requirements are due to increased allergies caused by hair dyes and their purpose is to limit young people's exposure to strong sensitizers. There has been some confusion regarding the effect of the labelling on hairdressers' work and topic is still much discussed, both among hairdressers and consumers.

The theoretical section of this thesis addresses the effects of the warning on hairdressers' work, some essential professional terminology and internet discussions and articles dealing with conflicting information. The thesis also includes an empirical study, whose purpose was to examine what hairdressers know about the warning "not intended for use on persons under the age of 16" and how they act with respect to the warning. For this purpose, a survey was conducted in 17 hairdressing salons in a Northern Ostrobothnian city. The questionnaire contained both multiple choice questions and open question. The results were presented quantitatively.

According to the results, hairdressers' knowledge of the warning label was partly lacking and they acted individually when providing services for which the warning for relevant. A guardian's presence or written consent positively affected hairdressers' decision to use hair dyes on under 16-year-old customers and to colour their hair so that the dye mass did not come to contact with the scalp. Due to the limited sample, the result cannot be generalized. Improvements suggested to increase information include creating a Web portal, sending an annual information leaflet to hairdressers and bringing together reliable information sources.

KEYWORDS:

hairdressing, hair, colouring, young people, allergy, warning label, survey

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 ”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE TARKOITETTU ALLE 16-VUOTIAILLE” – VAROITUSMERKINNÄN SISÄLTÖ JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN	8
2.1 Yleistä tutkimuksen aiheesta	8
2.2 Varoitusmerkintä ja käytäntö	8
2.3 Lakimuutoksien tiedottaminen ja lähteet	10
3 ”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE TARKOITETTU ALLE 16-VUOTIAILLE” – VAROITUSMERKINNÄN SISÄLTÄMÄT TUOTTEET JA NIIDEN VAIKUTUKSET	11
3.1 Yleistä	11
3.2 Shampoot ja hoitoaineet	11
3.3 Hiusväriaineet	12
3.3.1 Suoravärejä sisältävät tuotteet	12
3.3.2 Hapettuvat värivalmisteet	14
3.3.3 Vaalennusaine	15
3.4 Kosmetiikka-allergia ja ärsytysreaktio	16
4 INTERNETISTÄ LÖYTYNEITÄ KESKUSTELUITA JA ARTIKKELEITA VAROITUSMERKINTÄÄN ”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE TARKOITETTU ALLE 16- VUOTIAILLE” LIITTYEN	18
4.1 Yleistä	18
4.2 Värjääminen ilman värimassan ihokosketusta	18
4.3 Huoltajan lupa alle 16-vuotiaan hiusten värjäämiseen	19
4.4 Vaalennusaineen välttäminen	20
4.5 Toimintatapojen muuttaminen varoitusmerkinnän vaatimalla tavalla	21
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
5.1 Tutkimustehtävä	23
5.2 Tutkimusaineisto ja tutkimuksen suorittaminen	23
5.3 Kyselylomakkeen laadinta	24
5.4 Tutkimuksen luotettavuus	25
5.5 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi	26
6 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	27

6.1 Vastaajien taustatiedot	27
6.2 Parturi-kamppaajien tietämys ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” - varoituserkinnästä	28
6.2.1 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” varoituserkinnän anto ajankohta	28
6.2.2 Varoituserkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” pakollisuus	29
6.2.3 Tiedonsaantilähteet varoituserkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”	30
6.2.4 Parturi-kamppaajan vastuu varoituserkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tietämisestä	31
6.2.5 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” –varoituserkinnän ikäraja ³²	
6.2.6 Tuotteet, joissa varoituserkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16- vuotiaille” on	33
6.2.7 Varoituserkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tekemisen syy	34
6.2.8 Varoituserkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” omaavien tuotteiden käyttö ilman hiuspohjan kosketusta	34
6.2.9 Asiat, jotka mietityttävät parturi-kamppaajia ja joihin he kokevat tarvitsevansa lisätietoa	35
6.3 Parturi-kamppaajien toiminta varoituserkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16- vuotiaille” puitteissa	36
6.3.1 Alle 16-vuotiaiden asiakkaiden halukkuus hiusten värjäykseen	36
6.3.2 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” –varoituserkinnän sisältävillä tuotteilla värjääminen	37
6.3.3 Varoituserkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tarkistaminen shampoista, hoitoaineista ja väriaineita sisältävistä tuotteista ³⁸	
6.3.4 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” varoituserkinnän sisältävien tuotteiden käyttö huoltajan luvalla tai huoltajan paikalla ollessa	39
6.3.5 Alle 16-vuotiaiden hiusten värjääminen	40
6.3.6 Väriaineiden myynti kotiin alle 16-vuotiaille	42
7 POHDINTA	43
7.1 Aiheenvälinta ja teoria	43
7.2 Tutkimuksen tekeminen	44
7.3 Yhteenveto tutkimustuloksista	45

7.4 Kehittämisehdotukset	46
--------------------------	----

LÄHTEET	48
----------------	-----------

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

KUVIOT

Kuvio 1. Vastaajien vastaukset, milloin varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on tullut tuotteisiin.	28
Kuvio 2. Vastaajien vastaukset siihen, mistä ovat saaneet varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tiedon.	30
Kuvio 3. Vastaajien vastaukset siihen, kenellä on vastuu varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tiedottamisesta.	31
Kuvio 4. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” olevasta ikärajusta.	32
Kuvio 5. Vastaajien vastaukset tuotteista, jotka sisältävät varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”.	33
Kuvio 6. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältävillä tuotteilla värjäämiseen.	37
Kuvio 7. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tarkistamisesta tuoteryhmittäin.	38
Kuvio 8. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältävien tuotteiden käytöstä huoltajan kannanoton mukaan.	40
Kuvio 9. Vastaajien vastaukset alle 16-vuotiaiden hiusten värjämisestä.	41

TAULUKOT

Taulukko 1. Kysymykset tutkimusongelmittain.	24
Taulukko 2. Parturi-kampaajien määrä / liike.	27
Taulukko 3. Vastaajien hiusalalla olo vuodet.	27

1 JOHDANTO

Hiusväriallergioiden määrä on lisääntynyt viime vuosien aikana. Kosmetiikkalainsäädäntöä on muutettu tämän vuoksi niin, että voimakkaasti herkistäviä väriaineita sisältäviin hiusväriin on tullut pakollinen varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”. Tämän varoitusmerkinnän avulla halutaan suojella varsinkin nuoria altistumasta herkistäville väriaineille. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2014a.)

Varoitusmerkintä on saanut paljon keskustelua aikaan. Jokaisella tuntuu olevan oma käsitys siitä, kuinka kyseisen merkinnän puitteessa saa toimia ja mitä kaikkea merkintä rajoittaa. Internetistä löytyy useita artikkeleita aiheesta, jotka sisältävät väärää tietoa aiheesta, puhumattakaan internetin keskustelupalstoista, joiden sisältö on äärimmäisen kirjavaa. Toimiessani parturi-kampaajana esitenomiopintojen ohessa, huomasin, kuinka moninaisia työskentelytapoja varoitusmerkintä on saanut aikaan parturi-kampaamoissa. Minulle jäi sellainen tunne, että jokainen alalla työskentelevä on tulkinut varoitusmerkintää omalla tavallaan, eikä yhtenäistä linjaa ole muodostunut. Työpaikalleni tullut tiedote aiheesta oli hyvin ympäröityä ja se sai aikaan lähinnä vain lisäkysymyksiä. Varoitusmerkinnän tulosta on kulunut jo yli kolme vuotta, eikä epäselvyys ole mielestäni hälvennyttä juurikaan.

Tämän opinnäytetyön teoriaosa käsittelee varoitusmerkinnän sisältöä, sen vaikutuksia parturi-kampaajan työhön sekä varoitusmerkinnän tiedotusta. Lisäksi käydään läpi tuotteet, joihin varoitusmerkintä liittyy sekä internetistä löytyneitä keskeisiä keskusteluita aiheesta. Tutkimusosassa selvitetään, mitä parturi-kampaajat tietävät varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” ja kuinka parturi-kampaajat toimivat varoitusmerkinnän puitteessa. Tutkimus tehdään kyselytutkimuksena 17 parturi-kampaamoon eräässä Pohjois-Pohjanmaan kaupungissa. Tutkimustulokset esitetään kappalemäärinä.

2 ”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE TARKOITETTU ALLE 16-VUOTIAILLE” –VAROITUSMERKINNÄN SISÄLTÖ JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

2.1 Yleistä tutkimuksen aiheesta

Parturi-kampaajien perustyötehtäviin kuuluvat hiusten kampaaminen, leikkaaminen, värjääminen, kihartaminen sekä parran käsittelyt. Hiusten värjääminen on noussut yhdeksi suosituimmaksi käsittelyksi parturi-kampaajien palveluvalikoimassa. Värjäämisen syitä voivat olla esimerkiksi trendin ja muodin seuraaminen, oman persoonan esiintuominen tai harmaiden hiusten peittäminen. Naisien keskuudessa hiusten värjääminen on ollut suosittua jo pidemmän aikaa ja nykyään yhä useammat miehet ja nuoretkin haluavat muuttaa hiustensa sävyä.

Kosmetiikan turvallisuutta arvioidaan jatkuvasti uudelleen Euroopan komission kuluttajien turvallisuutta käsittelevän tieteellisen komitean (SCCS) toimesta ja värjäämisen noustessa yhä suositummaksi myös hiusväriaineita tutkitaan entistä enemmän ja niiden käyttöohjeita, varoitusmerkintöjä ja tiettyjen ainesosien käyttöä tarkennetaan. (Tukes 2014b.) Kauneudenhoitoalan ammattilaisen onkin oltava erittäin aktiivinen tiedon hakija pysyäkseen perillä siitä, mitä hiusalan lainsäädännössä tapahtuu. Paineita ammattilaisille ajanhermoilla pysymiseen lisää vielä nykyajan yhä tietoisemmat kuluttajat, jotka ovat erittäin kiinnostuneita kosmetiikan turvallisuudesta ja sisällöstä.

2.2 Varoitusmerkintä ja käytäntö

Yksi keskustelua aiheuttanut muutos kauneudenhoitoalalla on EU:n kosmetiikkadirektiivin (76/768/ETY) muutokset. Kosmetiikkadirektiivi sisältää säännöksiä kosmeettisten valmisteiden koostumuksista, merkinnöistä ja pakkauksista, joiden avulla jäsenvaltioiden lainsäädäntö kosmetiikkatuotteiden osalta lähentyisi. Kyseiset muutokset on Suomessa täytäntöön pantu työ- ja elinkeinoministeriön

asetuksilla 346/2010, 728/2010 ja 13/2012 kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksen 75/2005 muuttamiseksi. KTM:n asetuksessa on säädetty kosmeettisten valmisteiden sisältöä, merkintöjä, pakkauksia ja ilmoituksia koskevia asioita Suomessa. Yllä mainitut työ- ja elinkeinoministeriön asetukset tarkentavat kosmetiikan valmisteita koskevia varoitusmerkintöjä ja kiellettyjä tai rajoituksin sallittuja aineita Suomessa. (Tukes 2014a.)

Näiden muutoksien myötä hiusvärien merkintävaatimuksia on tiukennettu. Hiusvärien aiheuttamat allergiat ovat lisääntyneet viime vuosien aikana, joten voimakkaasti herkistävaksi katsottuja aineita sisältävissä hiusvärituotteiden pake-teissa on oltava mm. varoitusteksti ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sekä varoitusmerkintöjen yhteydessä varoituskolmio, joka kiinnittää kuluttajien huomion varoitusmerkintöihin. ETA-alueelle ei ole enää saanut tuoda tai valmistaa hiusvärejä, joissa ei ole uusia merkintöjä 1.11.2011 lähtien. Mar-raskuun alusta 2012 alkaen kuluttajille ei saa enää myydä tai luovuttaa hiusvä-ripakkauksia, joissa ei ole uusia merkintöjä. (Tukes 2014a.) Raija Kara kertoi pitämässään ”Hiusten värjäys alle 16v” - webinaarissa 12.11.2014, että ikära-jaksi tähän varoitusmerkintään on säädetty 16 vuotta, koska lapsen ja nuoren iho on huomattavasti ohuempi kuin aikuisen iho ja tämän vuoksi se myös pääs-tää haitallisia molekyylejä enemmän läpi. Kun nuori on 16-vuotias, hänen iho on verrattavissa aikuisen ihoon.

EU:n uudet merkintävaatimukset eivät yksinään kiellä parturi-kampaajia vär-jäämästä alle 16-vuotiaan hiuksia, koska kyseessä on vain varoitusteksti. Kui-tenkin kaikkia toiminnanharjoittajia sitoo kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) huolellisuusvelvollisuus, joka velvoittaa parturi-kampaajia toimimaan niin, ettei palveluista aiheudu kenenkään terveydelle vaaraa. Parturi-kampaaja on siis velvollinen noudattamaan varoitusmerkintöjä toimiakseen huolellisuusvelvolli-suuden vaatimalla tavalla. (Tukes 2014a.)

Kuluttajaturvallisuuslain 2. luvun 5. pykälässä oleva huolellisuusvelvollisuus on kirjattu seuraavasti: ”Toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolelli-suuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että kulu-tustavarasta tai kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai

omaisuudelle. Toiminnanharjoittajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot kulutus-tavarasta ja kuluttajapalvelusta, ja hänen on arvioitava niihin liittyvät riskit.”

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hiusväreillä, joissa on varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” ei saa tehdä minkäänlaisia värjäksiä alle 16-vuotiaille. Toiminnanharjoittajan täytyy siis tarkistaa kaikista väri-aineita sisältävien tuotteiden paketeista löytyykö varoitustekstiä, jotta voi toimia huolellisuusvelvollisuuden vaatimalla tavalla.

2.3 Lakimuutoksien tiedottaminen ja lähteet

Varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on saanut paljon keskustelua aikaan niin parturi-kampaajien kuin kuluttajienkin keskuudessa. Epäselvyyttä on ilmennyt siinä, saavatko parturi-kampaajat tehdä enää lainkaan hiustenvärjäksiä alle 16-vuotiaalle asiakkaalle millään värillä tai millään värjäystekniikalla. Teknokemia Yhdistys Ry:n asiantuntija Eeva-Mari Karine kertoi puhelinhaastattelussa 6.11.2014, että mikään taho ei ole velvollinen tiedottamaan alaa koskevista lakimuutoksista, vaan jokaisen toiminnanharjoittajan on oltava itse aktiivinen tiedonhakija. Tämä voi olla yksi syy joka on johtanut hyvinkin moninaisiin käytäntöihin alle 16-vuotiaiden hiustenvärjyksissä.

Ajankohtaista tietoa kosmeettisista valmisteista ja niitä säätelevän lainsäädännön muutoksista löytyy Tukesin, sosiaali- ja terveysministeriön sekä Euroopan komission verkkosivuilta (Halonen, 2014). Lisäksi Teknokemia Yhdistys Ry. tiedottaa alan ajankohtaisista asioista omilla verkkosivuillaan. Näiltä kaikilta tahoilta saa myös hyvin lisätietoa aiheesta, mutta tämäkin vaatii toiminnanharjoittajalta aktiivista kiinnostusta selvittää kuinka muutokset oikeasti vaikuttavat parturi-kampaajan työhön.

3 ”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE TARKOITETTU ALLE 16-VUOTIAILLE” –VAROITUSMERKINNÄN SISÄLTÄMÄT TUOTTEET JA NIIDEN VAIKUTUKSET

3.1 Yleistä

Parturi-kampaaja käyttää päivittäisessä työssään useita eri kosmetiikka valmisteita hiusten käsittelyyn. Hyvään ammattitaitoon kuuluu tuotteiden käyttötarkoituksen sekä sisällön tunteminen perusteellisesti. Toisia tuoteryhmiä pidetään turvallisempina kuin toisia, eikä kaikkien tuotteiden varoitusmerkintöjä tai käyttöohjeita välttämättä viitsitä lukea joka kerta, kun tuotteita käytetään. Tämä olisi kuitenkin hyvä tapa opetella, sillä yllättävistäkin tuotteista saattaa löytyä varoitusmerkintöjä, jotka vaikuttavat tuotteiden oikeaoppiseen ja turvalliseen käyttöön. Tässä työssä käsitellään niitä tuotteita, joihin varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” vaikuttaa.

3.2 Shampoot ja hoitoaineet

Hiusten pesuun ja hoitamiseen käytettäviä tuotteita pidetään yleisesti ottaen hyvin turvallisina kosmeettisina valmisteina, koska näillä tuotteilla ei pystytä vaikuttamaan hiuksen rakenteeseen. Shampoon tarkoituksena on puhdistaa hiukset ja hoitoaineella saadaan hiukset tuntumaan sileämmiltä ja helpommin kammatavilta. Jo hyvinkin nuorille lapsille käytetään näitä tuotteita.

Koska näitä tuoteryhmiä ei pidetä juurikaan haitallisina, niiden varoitusmerkintöjä ja käyttöohjeita ei välttämättä lueta joka kerta, kun tuotteita käytetään. Varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” voi löytyä kuitenkin näidenkin tuoteryhmien tuotteista. Esimerkiksi hiusten keltaisen vivahteen taittoon tarkoitettu hopeashampoo voi sisältää todennäköisesti voimakkaasti herkistäväksi luokiteltua sinistä väriainesosaa. Tämä shampoo on vielä sellainen tuote, jota ei pelkästään käytetä parturi-kampaamossa, vaan se myydään myös

usein asiakkaalle kotiin. Jos parturi-kampaaja ei ole huomannut lukea tällaisesta tuotteesta varoitustekstejä, saattaa hänen alle 16-vuotias asiakkaansa altistaa itsensä voimakkaasti herkistävälle ainesosalle lähes viikoittain. Myös asiakkaille kotiin myytävät sävyttävät hoitoaineet, joilla ylläpidetään hiusten haluttua sävyä kirkkaana, voivat sisältää kyseisen varoitustekstin. Näitäkin kotiin myytäviä hoitoaineita käytetään tavallisimmin viikon kahden välein. Parturi-kampaajat ja nuorten vanhemmat saattavat antaa nuoren altistaa itseään voimakkaasti herkistävälle ainesosille hyvinkin usein tietämättään, koska tällaisia ”hoitoaineväriä” pidetään turvallisina ja hyvinä vaihtoehtoina hiusten kevyt- tai kestävävärimiselle.

3.3 Hiusväriaineet

Hiusten värjäämiseen käytetyt aineet voidaan karkeasti jakaa kolmeen eri ryhmään: suoravärit, hapettuvat väriaineet sekä vaalennustuotteet. Jokainen väriaineryhmä käyttäytyy eri tavalla hiuksessa niin kiinnittymisen kuin pysymisen kannalta tarkasteltuna. Vaalennusaineella ei varsinaisesti värjätä hiuksia, mutta olen sen ottanut tähän mukaan, koska se on hyvin yleisesti käytetty tuote kun hiusten väriä halutaan muuttaa ja sen käyttö alle 16-vuotiaalle on saanut myös keskustelua aikaan.

3.3.1 Suoravärejä sisältävät tuotteet

Suoraväreillä ei voida aikaansaada vaaleampia lopputuloksia kuin lähtötilanne on, koska niihin ei sekoiteta happea vapauttavia ainesosia. Suoravärit ovat hyvä ratkaisu hiustenvärjäämiseen silloin, kun asiakas haluaa värikkään lopputuloksen tai kun hiuksen rakenne ei enää kestä hapettavia käsittelyitä. Yleisimmät suoravärit kiinnittyvät hiuksen pintaan joko kemiallisesti tai sähkökemiallisesti. Suoravärivalmiste voi sisältää myös molemmiin tavoin kiinnittyviä suoraväriaineita. Kumpaa kiinnitystapaa suoravärituote sisältää ei valitettavasti voida tietää kuin kokeilemalla, sillä molempien suoraväriainesosatyyppien INCI-nimet ovat samankaltaisia. (Kara ym. 2012, 110–11.)

Sähkökemiallisesti kiinnittyvät suoraväriainesosat kiinnittyvät hiuksen pintaan sähkövarauksen avulla. Hiuskeratiinissa on sekä positiivisesti että negatiivisesti varautuneita aminohappoja, joihin sähkökemiallisesti kiinnittyvä suoraväriaine kiinnittyy sen sisältämien positiivisten ja negatiivisten sähkövarauksien avulla. Tällä tavalla kiinnittyneet suoraväriaineet ovat helppo poistaa hiuksista, koska ne huuhtoutuvat veden mukana pois esimerkiksi hiusten pesussa, vesisateessa tai hikoillessa. Sen sijaan kemiallisesti kiinnittyvät suoravärit eivät lähde millään menetelmällä pois. Nämä ovatkin ihanteellisia sellaiselle asiakkaalle, joka ei halua vaihtaa hiustensa väriä usein. Kemiallisesti kiinnittyvät suoravärit eivät myöskään aiheuta hiukseen lainkaan pysyviä rakenneaurioita, joten hiukset näyttävät kiiltäviltä ja terveiltä myös värjäyksen jälkeen. (Kara ym. 2012, 106–107, 110.)

Suoravärit voidaan helposti tunnistaa siitä, että ne ovat jo pakkauksessa värillisenä sekä siitä, että niihin ei myöskään levitysvaiheessa lisätä mitään muita aineita. Suoravärejä pidetään yleisesti hyvin turvallisina väreinä koska väriainesosat eivät pääse tunkeutumaan hiukseen sisälle, vaan kiinnittyvät ainoastaan hiuksen pintaan. Tämän vuoksi suoraväriaineet ovat hyvin hellävaraisia ja sopivat erittäin rakenneaurioituneille hiuksillekin. Suoravärejä sisältäviä hoitovälineitä, shampoita tai suihkeita myydään asiakkaalle usein kotiin ylläpitääkseen haluttua hiusväriä. (Marsh 2012, Konola 2013, 28)

Koska suoravärejä pidetään hyvin hellävaraisena ja turvallisena värituotteena parturi-kampaajat saattavat ajatella, että näistä tuotteista ei löydy varoitusmerkintää ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen 13/2012 liitteessä 3 on lueteltu kaikki väriainesosat, jotka on luokiteltu voimakkaasti herkistäviksi. Tässä listassa olevia väriainesosien käyttöä tuotteissa on rajoitettu herkistävyyden vuoksi ja jos jotakin listassa olevaa väriainesosaa on käytetty tuotteessa, siihen täytyy lisätä edellä mainittu varoitusmerkintä. Listasta löytyvät mm. HC Blue No 12 (CAS-nro132885- 85-9)(EY-nro 407-020-2) ja HC Red No 13 (CAS-nro94158- 13-1)(EY-nro 303-083-4), jotka ovat suoraväri valmistamisessa käytettäviä väriainesosia. Näitä ainesosia sisältäviä tuotteita parturi-kampaaja ei saa käyttää alle 16-vuotiaille asiakkaalle, vaik-

ka tuote vaikuttaisikin olevan ”vain” hoitoainetta, johon on lisätty hieman suora-
väriainesosia.

3.3.2 Hapettuvat värivalmisteet

Hapettuvilla värivalmisteilla saadaan aikaan nopeasti muutosta hiusten väriin ja ne ovatkin ehdottomasti käytetyimpiä värivalmisteita. Hapettuvilla värivalmisteilla voidaan saada aikaan tummempia sekä vaaleampia lopputuloksia kuin lähtötilanne on. Tämän lisäksi hapettuvat värivalmisteet pystyvät peittämään harmaita hiuksia, mikä lisää osaltaan tämän värjäysmenetelmän suosiota. Hapettuviin värivalmisteisiin lukeutuvat kevyt- ja kestävävärit. (Zviak 1986, Marsh 2012, Konola 2013, 31)

Nimensä mukaisesti hapettuvissa värivalmisteissa on hapettuvia väriainesosia. Nämä ainesosat ovat pakkauksessa värittömiä ja niitä kutsutaan esiväriaineiksi. Kun hapettuvien väriainesosien sekaan lisätään happea vapauttavaa ainesosaa eli hapetinta, ne reagoivat keskenään ja esiväriaineet kiinnittyvät toisiinsa muuttuen suuremmiksi värillisiksi molekyyleiksi. Tavallisin hapettimena käytetty aine on vetyperoksidi. Hapettuvat värivalmisteet tekevät hiukseen pysyviä rakennevaurioita. (Kara ym. 2012, 117–119.)

Hapettava värivalmiste tarvitsee aina kaksi vaikuttavaa ainesosaryhmää: hapettuvat väriainesosat sekä happea vapauttavan ainesosan. Kun nämä kaksi ainesosaryhmää yhdistää, ne reagoivat keskenään muuttuen värilliseksi massaksi. Tämä onkin helpoin tapa tunnistaa hapettava värivalmiste. Kevytvärejä pidetään hellävaraisempana menetelmänä hiukselle kuin kestäväväriä. Kevyt – termillä halutaan vain saada aikaan mielikuva, ettei se tekisi hiukseen niin paljon pysyviä rakennevaurioita kuin kestävävärit. Kemiallisesti menetelmät ovat kuitenkin täysin samanlaisia ja samalla tavalla käytettyinä molemmat saavat aikaan saman lopputuloksen. (Kara ym. 2012, 121.)

Tällä hetkellä ei ole olemassa sellaista hapettavaa hiusväriä, jota saisi uusien pakkausmerkintöjen puitteissa käyttää alle 16-vuotiaalle. Kaikista hapettuvista hiusväriaineista löytyy varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-

vuotiaille”. Näiden värien kohdalla suurin epäselvyys uuden varoitusmerkinnän kanssa on, että saako hapettuvilla väriaineilla tehdä sellaisia värjäyksiä alle 16-vuotiaalle joissa ei hiusväriainemassa pääse koskettamaan nuoren hiuspohjaa. Näitä värjäystekniikoita ovat mm. raidoitus folioiden avulla tai pelkkä latvojen värjäys. Tällaisetkaan värjäykset eivät ole sallittuja varoitusmerkinnän vuoksi. (Karine, 2014.)

3.3.3 Vaalennusaine

Vaalennusainetta käytetään silloin, kun halutaan poistaa hiuksesta hapettuvia väriainesosia. Näihin lukeutuvat aiemmin mainitut hapettuvat väriaineet sekä hiuksen luonnollinen väriaine melaniini. Yleensä vaalennusaine valitaan käytettäväksi kun tavoitteena on huomattavasti vaaleampi lopputulos kuin lähtötilanne. Vaalennusaineita löytyy joko jauhemaisena tai voidemaisena. Tuotteen olomuoto ei vaikuta vaalentumisprosessiin. (Kara ym. 2012, 91.)

Vaalennusaineen vaikuttavat osat ovat persulfaatit ja vetyperoksidi. Molemmat ainesosat vapauttavat happea emäksisissä olosuhteissa. Vaikuttavat aineet muuttavat keinotekoiset hapettuvat väriainesosat ja luonnolliset väriaineet värittömäksi. Joskus puhutaan vaalennusaineen käytön yhteydessä värinpoistosta, mikä on harhaanjohtavaa, koska väriainesosat eivät katoa mihinkään, ne vain muuttuvat värittömiksi. Vaalennusaineen toimintaperiaate perustuu hapen kykyyn erottaa isot värilliset molekyyli ryppäät toisistaan emäksisessä ympäristössä. Kun ryhmät pienenevät, ne muuttuvat värittömiksi. (Kara ym. 2012, 91, 96.)

Vaalennusprosessin yhteydessä vapautuu paljon happea, mikä aiheuttaa hiukseen paljon happivaurioita eli pysyviä rakennevaurioita. Vaalennusaine on sekä hiukselle että hiuspohjalle voimakas käsittely, koska hiuspohjaan koskettaessa myös ihosolukko vaurioituu eli syöpyy happivaurioiden vuoksi. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää noudattaa käyttöohjeita vaalennusainetta käyttäessä. (Kara ym. 2012, 92.)

Vaalennusaineilla tehdään myös paljon raidoituksia ja sen yhteydessä useasti käytetään termiä raita-aine. Jos raidoista tehdään vaaleita, on käytettävä aine

tavallista vaalennusainetta. On olemassa myös raita-aineita, joilla saadaan aikaan värillisiä raitoja tummempaan hiukseen. Nämä aineet sisältävät vaalennusaineen sekaan lisättyjä suoraväriaineita. Tällaisen aineen avulla helpotetaan värillisten raitojen tekoa. Toimintaperiaate on näissä tuotteissa samankaltainen kuin vaalennusaineessa, tämän prosessin lisäksi suoravärit vain kiinnittyvät samalla hiuksen pintaan. (Kingsley 2003, Konola 2013, 20)

On olemassa sellaisiakin vaalennusaineita, joista varoitusmerkintä löytyy, mutta useimmissa vaalennusaineissa sitä ei ole. Tämä tarkoittaa sitä, että vaalennusaineilla, joista ei löydy varoitusmerkintää, saa toteuttaa alle 16-vuotiaiden hiusväriä, vaikka ne ovat hyvin voimakkaita aineita. Vaalennusaine ei kuitenkaan aiheuta herkästi allergiaa, vaan yleisimmät reaktiot ovat ärsytysreaktioita. Aina vaalennusainetta käytettäessä täytyy muistaa noudattaa huolellisesti tuotteen käyttöohjeita ja lukea varoitusmerkinnät, ettei ärsytysreaktioitakaan pääsisi esiintymään. (Karine 2014.)

3.4 Kosmetiikka-allergia ja ärsytysreaktio

Varoitusmerkintöjen tarkentaminen hiusvärituotteiden osalta oli hyvin aiheellista, koska hiusvärituotteet ovat yksi suurimmasta kosmetiikka-allergiaa aiheuttavista ryhmästä hajusteiden ja formaldehydiä vapauttavien säilöntäaineiden rinnalla. Tällä hetkellä arvioilta noin 10 % väestöstä on kosmetiikka-allergisia. (Allergia- ja astmaliitto 2014.) Kosmetiikan aiheuttamista oireista suurin osa on ohimeneviä ärsytysreaktioita, jotka eivät liity kosmetiikka-allergiaan. Ärsytysreaktiossa iho voi punoittaa, kihelmöidä ja tuntua epämiellyttävältä. Nämä oireet tulevat tavallisimmin silloin, kun tuote on kosketuksessa ihoon ja ne menevät nopeasti ohi, eikä varsinaisiin hoitotoimenpiteisiin tarvitse ryhtyä. Allergiaoireet sen sijaan ilmaantuvat yleensä vasta muutaman päivän kuluttua altistumisesta ja ne voivat kestää kauankin. Kosmetiikka-allergian oireita ovat kutina, turvotus, punoitus ja näppylät. Voimakkaissa hiusvärien aiheuttamissa allergiareaktioissa kasvojen ja koko pään alue turpoaa huomattavasti, ja silmät voivat jopa muurautua umpeen. Allergian toteaminen vaatii aina lääkärikäynnin ja hoitona käytetään kes-

kivahvaa kortisonia ulkoisesti ja joskus sisäisesti. Allergia on aina pysyvä, joten allergiaa aiheuttavia ainesosia on vältettävä lopun elämää. (Helsingin allergia- ja astmayhdistys 2014, Allergia- ja astmaliitto 2014.)

4 INTERNETISTÄ LÖYTYNEITÄ KESKUSTELUITA JA ARTIKKELEITA VAROITUSMERKINTÄÄN ”TÄTÄ TUOTETTA EI OLE TARKOITETTU ALLE 16-VUOTIAILLE” LIITTYEN

4.1 Yleistä

Kosmetiikkadirektiiviin tulleet muutokset ovat puhuttaneet sekä parturi-kampaajia että kuluttajia. Aiheesta löytyy suppeasti oikeaa tietoa ja olemassa olevia tiedotteita on tulkittu usealla eri tavalla. Internetistä löytyy hyvin kirjavasti aiheesta tietoa artikkeleiden, blogien ja keskustelupalstojen muodossa. Muutoksista löytyy oikeaakin tietoa, mutta valitettavasti suurimmassa osassa teksteissä on asia ymmärretty väärin ainakin joiltain osin.

4.2 Värjääminen ilman värimassan ihokosketusta

Hyvin monessa internetistä löytyneissä teksteissä pohditaan ja väitellään siitä, että saavatko parturi-kampaajat värjätä varoitustekstin ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältävillä väriaineilla alle 16-vuotiaiden hiuksia niin, ettei hiusvärimassa kosketa nuoren hiuspohjaa. Tekstien mukaan monet luulevat tämän olevan sallittua. Ylen uutisista löytyy artikkeleita, joissa on haastateltu kampaajia varoitusmerkinnän tultua voimaan ja esimerkiksi kemiläisessä Hiuksen Ykkösessä työskentelevä parturi-kampaaja on kommentoinut näin: ”Me laitamme nuorille tehtävissä värjäyksissä värin vain hiusten latvoihin. Päänahkaan väriä ei saa laittaa” (Yle 2013a). Toisessa artikkelissa parturi-kampaaja Jaana Ilmonen kertoo artikkelin alussa, ettei hänen kampaamossaan tehdä alle 16-vuotiaille hiustenvärjäyksiä, mutta artikkelin edetessä hän mainitsee tekevänsä nuorille ”ainoastaan folioraitoja, joiden teossa aine ei ole kontaktissa ihoon” (Yle 2013b).

Keskustelupalstoilla mielipiteitä ja ohjeita löytyy melkein yhtä monta kuin on kirjoittajakin. Välillä löytyy totuuden rippeitä näistäkin kirjoituksista, mutta suurin osa kommentteista sisältää ainakin jotakin väärää tietoa. Tämä ei ole mikään yllätys, eiväthän keskustelupalstat ole mitään virallisen tiedon välityskanavia, mutta niitä selaamalla saa hyvän yleiskuvan kuluttajien ymmärryksestä varoitusmerkintää kohtaan. (Demi 2013, Vauva 2013.)

Hiusten värjääminen ilman värimassan kosketusta hiuspohjaan lienee kaikista tiukimmassa oleva väärinkäsitys alle 16-vuotiaiden hiusten värjäämisessä. On loogista ajatella, että kun hiusvärimassa ei kosketa hiuspohjaa niin allergiaa ei pääse syntymään. Näin ei kuitenkaan saa toimia. Hiusvärit irtoavat hiuksesta vielä muutaman pesun ajan värjäyksen jälkeen, joten esimerkiksi turvallisiksi ajatellut raidat voivat painautua nukkuessa kasvoille ja sitä kautta herkistävät hiusväriaineet pääsevät kosketuksiin nuoren ihon kanssa. Varoitusteksti ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” ei myöskään tunne tai rajaa millään tavalla erilaisia värjäystekniikoita pois tai hyväksy joitain toisia tekniikoita, vaan yksiselitteisesti tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille käytettäväksi missään muodossa. (Kara, 2014.)

4.3 Huoltajan lupa alle 16-vuotiaan hiusten värjäämiseen

Yksi internetistä esiin noussut väite on, että parturi-kampaajat saavat värjätä alle 16-vuotiaiden hiuksia ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” varoitusmerkinnän sisältävillä tuotteilla, jos huoltaja on kirjoittanut kirjallisen luvan värjäämistä varten tai on nuoren mukana kampaamossa, kun värjäys tapahtuu. Aamupostin artikkelissa ”Hiusvärejä ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”, joka on julkaistu 1.11.2014, on kirjoitettu näin: ”Kampaamoissa alle 16-vuotiaiden hiusten värjäykseen tarvitaan lupa vanhemmilta. Huoltajan tulee olla mukana joko ajanvaraus- tai värjäämistilanteessa, jolloin hänelle voidaan kertoa värjäykseen liittyvistä riskeistä.” ja kuvatekstissä kerrotaan parturi-kampaamo Clipsin tekevän alle 16-vuotiaille värjäyksiä vain vanhemman luvalla (Aamuposti 2014). Samaa toimintatapaa noudatetaan myös Beauty Hair Sirpa Mansnerin liikkeis-

sä, josta kertoo heidän markkinointipäällikkö Sebastian Ström Länsiväylän artikkelissa ”Ei väriä hiuksiin alle 16-vuotiaille” (Länsiväylä 2012).

Huoltajalta saatu kirjallinen lupa tai huoltajan paikallaolo voidaan ajatella siirtävän vastuun toiminnanharjoittajalta nuoren huoltajalle. Valitettavasti mikään luvan antaminen kirjallisesti allekirjoituksineen tai huoltajan läsnäolo värjäyksen aikana ei poista toiminnanharjoittajalta huolellisuusvelvollisuutta. Kuluttajaturvallisuuslaki velvoittaa yksiselitteisesti toiminnanharjoittajan toimimaan niin, ettei hänen toimistaan aiheudu kenenkään omaisuudelle tai terveydelle vaaraa. Tätä lakia ei voi kumota huoltajan kirjoittamalla lupalapulla. Jos parturi-kampaaja värjää varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältävällä tuotteella alle 16-vuotiaan hiukset, hän on aina vastuussa mahdollisista seurauksista. (Teknokemian Yhdistys 2012.)

4.4 Vaalennusaineen välttäminen

Perusopintojen alusta saakka parturi-kampaajien mieleen iskostetaan, että vaalennusaineella tehdyt käsittelyt ovat erittäin voimakkaita ja ne saavat aikaan paljon vahinkoa hiukselle. Sen sijaan ajatellaan, että kevytvärit ja suoravärejä sisältävät tuotteet ovat hyvin hellävaraisia, koska ne eivät tee hiukseen juuriakaan vaurioita; jokainen parturi-kampaaja on tämän eron nähnyt työssään, kun kevytväri-käsittelyn jälkeen hiukset näyttävät terveiltä ja heijastavat hyvin valoa. Myös kuluttajat valitsevat yleensä kevytvärit mieluummin käyttöön kuin vaalennusaineet. Normaalisti tällainen ajattelutapa on hyvin järkevää, koska vaalennusaineilla voi saada hiukset todella huonoon kuntoon. Mutta alle 16-vuotiaan nuoren kohdalla, parturi-kampaajan ajatusmaailma täytyy kääntää täysin päinvastoin. Suurimmasta osasta vaalennusaineita ei löydy varoitustekstiä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”, joka tarkoittaa sitä, että niissä ei ole voimakkaasti herkistäväksi aineiksi luokiteltuja ainesosia toisin kuin kaikissa kevytväreissä ja useissa suoravärejä sisältävissä tuotteissa.

Ylen artikkelissa haastateltu parturi-kampaaja neuvoo nuoria kotihiustenvärjäyksessä valitsemaan ”terveellisempiä vaihtoehtoja” kuin vaalennusaine (Yle

2013b). Artikkelissa ei kuitenkaan ole eritelty tai ohjeistettu, mitä tällä terveellisemmällä vaihtoehdolla tarkoitetaan, joten todennäköisesti lukijat saattavat päättellä tämän tarkoittavan kevytvärejä tai suoravärejä sisältäviä tuotteita. Totta on, että vaalennusaine on erittäin voimakas tuote, mutta käyttöohjeita noudattamalla se on kuitenkin parempi vaihtoehto nuorien hiusten värjäämiseen kuin voimakkaasti herkistäviä väripigmentejä sisältävät hapettuvat väriaineet ja jotkin suoraväriä sisältävät tuotteet, joiden käyttö lisää allergisoitumisen mahdollisuutta.

4.5 Toimintatapojen muuttaminen varoitusmerkinnän vaatimalla tavalla

Internetin keskusteluista löytyy myös yksi hyvin voimakkaasti esille tullut perustelu, jonka turvin parturi-kampaajat ja nuorten vanhemmat sallivat alle 16-vuotiaiden hiustenvärjäämisen. He vertaavat nuorten hiusten värjäämistä omiin hiustenvärjäyskokemuksiin. Vierailija kommentoi internetin keskustelupalstalla tähän tapaan: ”13-vuotias värjää kerran kuussa mustaksi tukkansa, itsekin aloin siinä iässä värjätä ja minusta on ihan ok. En jaksaa noiden värien vaarallisuuteen uskoa kun itse olen 25 vuotta jo laittanut kestovärin joka kuukausi eikä mitään ongelmia.” ja samasta keskusteluketjusta löytyy myös seuraava kommentti: ”Olen värjännyt hiuksiani jo 10 ikävuodesta eteenpäin.. on ollut kaikki.. blondit, punaset, mustat ja ruskean erisävyt.. ei ole ollut mitään haittaa ja tällä hetkellä on päässä punainen shokkiväri”. (Vauva 2012- 2014) Vaikka jokaiselle ei ole tullut kosmetiikka-allergiaa, kun hiusvärejä on käytetty hyvin nuoresta iästä lähtien, niin tämä ei tarkoita sitä, ettei varoitusmerkintä olisi tarpeellinen. Allergia syntyy yleensä vuosien altistumisen seurauksena eli mitä nuorempana ja useammin henkilö altistuu voimakkaasti herkistäville ainesosille, sitä todennäköisempää allergian syntyminen elämän aikana on. Kaikille allergiaa ei siltikään tule, ja ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” –varoitusmerkinnän avulla allergiavapaita henkilöitä on toivottavasti tulevaisuudessa enemmän.

Parturi-kampaajien Facebook-ryhmässä varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on keskusteltu todella useasti. Keskusteluista

löytyy monia syitä noudattaa tai olla noudattamatta varoitusmerkintää. Esille on tuotu myös sitä, jos parturi-kampaaja näkee selvästi, että alle 16-vuotiaan nuoren hiuksia on ennenkin värjätty niin, miksi kieltäytyä silloin värjäämisestä. Tai jos nuori on ennenkin käynyt samalla parturi-kampaajalla värjäyttämässä hiukset niin, täytyykö värjäämisestä nyt yhtäkkiä kieltäytyä. Varoitusmerkintä on laadittu uusimpien tutkimusten perusteella ja yksiselitteisesti niiden mukaan voimakkaasti herkistäviä ainesosia sisältäviä hiusvärejä ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille. Asiaa voisi verrata karkeasti esimerkiksi tupakkaan: ennen lääkärit jopa suosittelivat tupakoimaan, mutta kun asiaa tutkittiin enemmän, tilanne onkin aivan toisenlainen.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimustehtävä

Siinä, kuinka voimakkaasti herkistäviä väripigmenttejä sisältävistä tuotteista löytyvä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” – varoitusmerkintä vaikuttaa parturi-kampaajien työhön, on ilmennyt epäselvyyksiä ja aihe on saanut paljon keskustelua aikaan niin parturi-kampaajien kuin kuluttajienkin keskuudessa. Varoitusmerkinnät ovat tulleet tuotteisiin jo vuoden 2011 marraskuusta lähtien, ja vielä viime viikkojenkin aikana internetiin on tullut uusia artikkeleita aiheesta, mikä osaltaan kielii jatkuvasta epätietoisuudesta. Aiheesta ei löydy aiempaa tutkimusta, joten ei tiedetä, mitä parturi-kampaajat tietävät varoitusmerkinnän sisällöstä ja toimivatko he varoitusmerkinnän edellyttämällä tavalla.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää

1. Mitä parturi-kampaajat tietävät varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”?
2. Kuinka parturi-kampaajat toimivat varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” puitteissa?

5.2 Tutkimusaineisto ja tutkimuksen suorittaminen

Tutkimus toteutetaan kyselytutkimuksena 17 parturi-kampaamon henkilökunnalle eräässä Pohjois-Pohjanmaan kaupungissa. Nämä parturi-kampaamot sijaitsevat kyseisen kaupungin keskustan ja kauppakeskuksen alueella.

Kyselymenetelmä on hyvä tapa kerätä ja tarkastella tietoa kun halutaan selvittää vastaajien toimintaa, asenteita, mielipiteitä ja arvoja (Vehkalahti 2008, 11). Kyselytutkimuksen haittoina pidetään muun muassa sitä, ettei ole mahdollista varmistaa sitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen (Hirsjärvi ym. 2006, 184).

Tutkimusmenetelmäksi valittiin kysely koska se on nopea tapa kerätä tietoa. Kyselytutkimuslomakkeet vietiin henkilökohtaisesti jokaiseen valittuun parturi-kampaamoon samana päivänä. Lupa kyselyyn saatiin kyselylomakkeiden jaon yhteydessä kustakin parturi-kampaamosta. Jokaiseen parturi-kampaamoon jätettiin yksi lomake ja siihen vastasi yksi parturi-kampaaja kustakin liikkeestä. Vastaaja valikoitui sattumanvaraisesti. Kyselylomakkeet palautettiin henkilökohtaisesti siten, että saman päivän aikana palautettiin seitsemän lomaketta, seuraavana päivänä kaksi ja kolmen päivän kuluttua kahdeksan. Lomakkeita jaettiin 17 kappaletta ja 17 lomaketta palautettiin, joten tutkimuksen vastausprosentiksi muodostui 100 %.

5.3 Kyselylomakkeen laadinta

Kyselylomake voi sisältää sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksiin on helpompi vastata. Avoimet kysymykset mm. sallivat vastaajien ilmaista itseään omin sanoin, mikä on keskeistä tai tärkeää vastaajien ajattelussa. (Hirsjärvi ym. 2006, 190)

Tämän tutkimuksen kyselylomake sisälsi 19 monivalintakysymystä, joissa oli valmiit vastausvaihtoehdot ja kolme avointa kysymystä. (liite 1.) Taulukossa 1 kyselylomakkeen kysymykset on ryhmitelty tutkimusongelmittain.

Taulukko 1. Kysymykset tutkimusongelmittain.

Tutkimusongelma	Kysymysten numerot
Taustatiedot	1,2,3
Parturi-kampaajien tietämys varoitusmerkinnästä	4,5,7,9,14,15,20,21,22
Parturi-kampaajien toiminta varoituserkinnän puitteissa	6,8,10,11,12,13,16,17,18,19

5.4 Tutkimuksen luotettavuus

Mittauksen validiudella tarkoitetaan mittarin kykyä mitata juuri sitä mitä on tarkoituskin mitata. Validius on tulosta ajatusprosessista, jossa tutkija käyttää aiheen tuntemustaan, aikaisempia tutkimuksia ja yleistä logiikkaa vakuuttaakseen itsensä ja muut valittujen muuttujien järkevyydestä. Tässä tutkimuksessa kysymykset laadittiin teoriaosuuden pohjalta. Sisällölliseen validiuteen voi vaikuttaa myös se, vastasivatko vastaajat huolellisesti ja rehellisesti kysymyksiin. (Alkula ym. 2002, 89–90; Hirsjärvi ym. 2006, 216.)

Tässä tutkimuksessa vastaajat vastasivat huolellisesti eikä yhtään tutkimuslomaketta jouduttu hylkäämään puutteellisten vastausten vuoksi. Yksittäisiä vastaamatta jättämisistä oli muutamia mutta ne hajaantuivat eri vastaajille. Avoimeen kysymykseen numero 22 tuli 5/17 vastausta. Vastaajien rehellisyyttä ei voida todeta mutta voidaan olettaa että aiheen kiinnostavuuden vuoksi vastaajat ovat vastanneet rehellisesti.

Ulkoisen luotettavuus toteutuu kun tutkittu näyte edustaa perusjoukkoa (Uusitalo 1996, 86). Tämä tutkimus tehtiin yhden kaupungin 17 parturi-kampaamoon, joista kustakin yksi henkilö vastasi, joten tämän tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää vaikka vastausprosentiksi saatiin 100.

Mittauksen reliabiliudella tarkoitetaan mittaustuloksen toistettavuutta eli ei-sattumanvaraisuutta. Satunnaisvirheitä voi syntyä esimerkiksi silloin kun vastaaja ymmärtää kysymyksen erilailla kuin tutkija tai tallennettaessa vastauksia saattaa tapahtua virheitä. (Uusitalo 1991, 84.) Reliabiliutta voidaan pitää korkeana silloin, jos tutkimustulokset ovat mahdollisimman vähän sattumanvaraisia. Kyselylomaketta onkin hyvä testata etukäteen. Testaajien olisi hyvä kuulua kohderyhmään, sillä tällöin saadaan todenmukainen käsitys siitä, toimivatko kysymykset halutulla tavalla. Testaajien avulla voidaan huomata onko lomakkeessa mahdollisia turhia kysymyksiä tai onko kenties jotain olennaista jäänyt kysymättä. (Vehkalahti 2008, 48.)

Tässä tutkimuksessa kyselylomake esitettiin kahdella parturi-kampaajalla, joista toisella on parturi-kampaajan perustutkinto ja toisella tämän lisäksi este-nomi / AMK. Kyselylomaketta muokattiin saadun palautteen perusteella. Tutkija itse syötti tutkimustulokset tietokoneelle Google Drive- ohjelmaan.

Tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin lisäämään sillä, että kysymyksiä ei ole liian paljon ja niitä ei esitetty tutkimusongelmittain, jolloin samankaltaisia kysymyksiä ei tullut peräkkäin.

5.5 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi

Tutkimustulokset syötettiin yksi lomake kerrallaan Google Drive –ohjelmalla tehdyn sähköisen kyselylomakkeen avulla tietokoneelle. Google Drive –ohjelma muodosti vastauksista sekä taulukon että yhteenvedon, joiden pohjalta tulkittiin tutkimustulokset. Tulokset esitettiin vastausten kappalemääränä (n). Prosentti jakaumia ei esitetty, koska otanta on niin pieni että prosentit helposti vääristävät tulosta. Vastausmäärät kirjattiin myös suoraan kyselylomakkeeseen (liite 1).

6 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Vastaajien taustatiedot

Taustamuuttujiksi tähän tutkimukseen otettiin liikkeessä olevien parturi-kampaajien määrä (kysymys 1), parturi-kampaajien alalla toimimisen aika (kysymys 2) ja parturi-kampaajien hiusalalan koulutus (kysymys 3).

Taulukko 2. Parturi-kampaajien määrä / liike.

Parturi-kampaajien määrä / liike	Vastaajien määrä
2	6
1	5
4	2
3	2
7	1
ei vastausta	1

Kuten taulukosta 2. voi nähdä, viisi vastaaja työskenteli yhden hengen liikkeessä, kuusi vastaajaa työskenteli kahden hengen liikkeessä, kaksi vastaajaa kolmen hengen, kaksi vastaajaa neljän hengen ja yksi vastaaja oli seitsemän hengen liikkeessä. Yksi vastaaja ei vastannut kysymykseen.

Taulukko 3. Vastaajien hiusalalla olo vuodet.

Hiusalalla olo vuodet	Vastaajien määrä
alle 5 vuotta	2
5-10 vuotta	6
11–20 vuotta	3
21–30 vuotta	2
31–40 vuotta	4

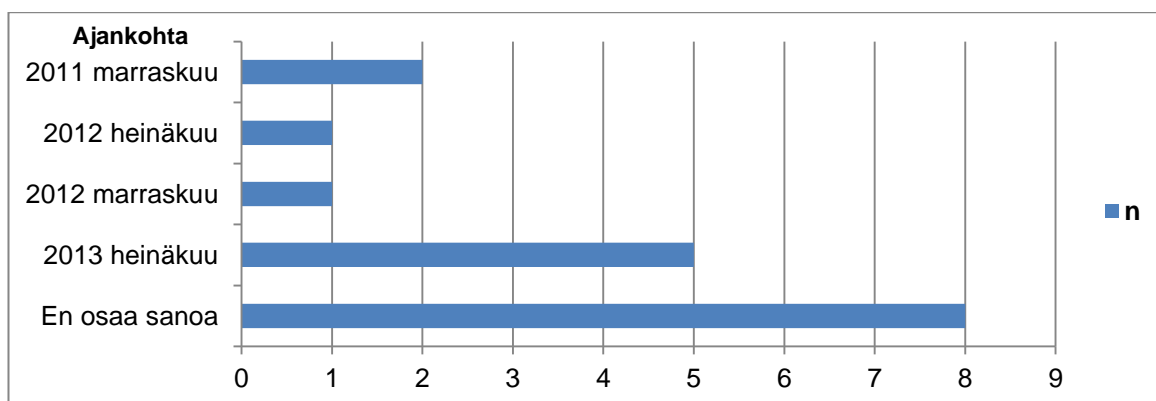
Vastaajista kaksi oli toiminut alalla alle viisi vuotta, kuusi vastaajaa oli toiminut alalla viidestä kymmeneen vuotta. Kolme vastaajaa oli toiminut 11–20 vuotta, kaksi 21–30 vuotta ja neljä vastaajaa 31–40 vuotta. (Taulukko 3.)

Vastaajista hiusalan perustutkinto oli 14:llä. Hiusalan ammattitutkinto oli kahdella vastaajalla. Hiusalan erikoisammattitutkintoa tai estenomi (AMK) tutkintoa ei ollut yhdelläkään. Yhdellä vastaajalla on hiusalan perustutkinnon lisäksi hiusalan ammattitutkinto ja lisäksi hän oli vastannut kohtaan jokin muu, mikä – kohtaan erikoisparturi-kampaaja. Yksi vastaaja on ilmoittanut ammattitutkinnokseen hiusmuotoilijan. Yhdellä vastaajista ei ollut hiusalan ammattinimikettä vaan hän oli käynyt parturi-kampaajan opintoja kaksi vuotta ammattikoulussa.

6.2 Parturi-kampaajien tietämys ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” - varoitusmerkinnästä

6.2.1 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” varoitusmerkinnän anto ajankohta

Varoitusmerkinnän antoajankohtaa kysyttiin tutkimuksessa, koska parturi-kampaajien asiakkaat voivat hyvinkin todennäköisesti tätä tietoa tiedustella, kun varoitusmerkinnästä puhutaan. Varoitusmerkintä on tullut tuotteisiin marraskuun ensimmäinen päivä vuonna 2011. (ks. 2.2.)

Kuvio 1. Vastaajien vastaukset, milloin varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on tullut tuotteisiin.

Vastaajista kaksi tiesi oikean ajankohdan, kahdeksan vastaajaa ei osannut sanoa, milloin varoitusmerkintä on annettu. Yksi vastaaja ilmoitti, että varoitusmerkintä on tullut virallisesti marraskuussa 2011, mutta hänen tietoonsa se oli tullut marraskuussa 2012. (Kuvio 1.)

Tämä tutkimustulos vahvistaa sitä oletusta, että varoitusmerkinnän tullessa siitä on informoitu hyvin vähän ja pienellä volyymilla. Viisi vastaajaa on valinnut heinäkuun 2013, mikä oletettavasti johtuu siitä, että tuolloin aihetta on vasta tuotu voimakkaammin esille eri medioissa ja silloin tieto on lähtenyt kulkemaan eteenpäin.

6.2.2 Varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” pakollisuus

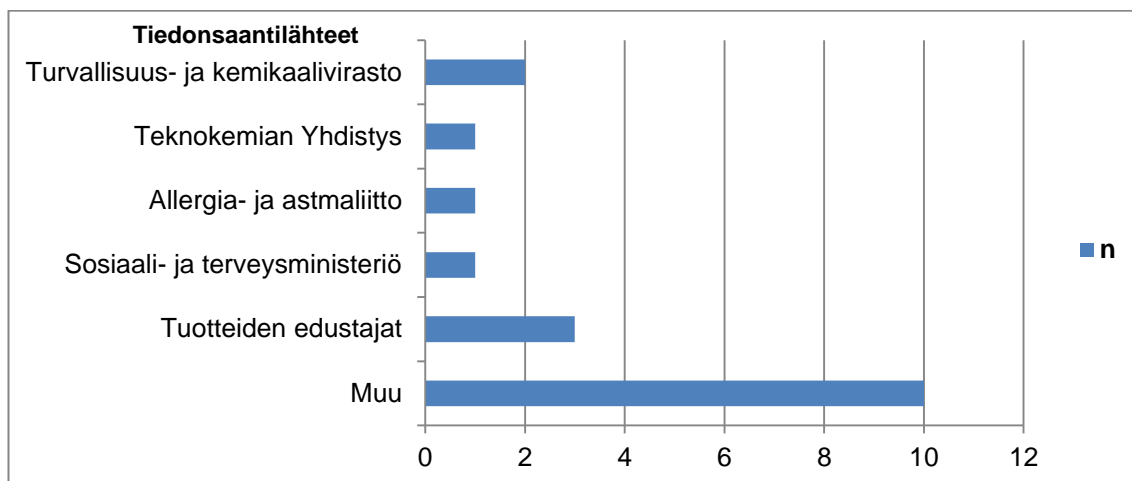
Internetin keskusteluiden ja tutkijan omien kokemusten perusteella on yleisesti ollut epäselvää, onko parturi-kampaajien pakko noudattaa varoitusmerkintää. Parturi-kampaajia sitoo kuluttajaturvallisuuslain huolellisuusvelvollisuus, jonka mukaan toiminnanharjoittajan täytyy toimia niin, ettei palvelusta aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle. Tämän lain vuoksi parturi-kampaaja on velvollinen noudattamaan käyttämiensä tuotteiden varoitusmerkintöjä. (ks. 2.2.)

Kyselyn vastaajista 11 oli sitä mieltä, että varoitusmerkintää on pakko noudattaa ja viiden mielestä ei. Kaksi vastaajista ei osannut sanoa onko parturi-kampaajien pakko noudattaa varoitusmerkintää. Yksi vastaajista oli vastannut ”kyllä”, koska hänen mielestään sitä pitäisi noudattaa. Toisaalta hän oli vastannut myös ”ei”, koska se ei ole laki. Kyseinen vastaaja oli kirjoittanut tämän kyselylomakkeeseen.

Tutkimustulos on hieman ristiriidassa tutkijan saamaan käsitykseen, minkä mukaan parturi-kampaajat eivät pidä varoitusmerkinnän noudattamista pakollisena. Perusteluita tähän kysymykseen ei tiedusteltu, joten tämän tutkimuksen perusteella ei voida sanoa, tietävätkö parturi-kampaajat kuluttajaturvallisuuslain huolellisuusvelvollisuudesta vai olettavatko he, että varoitusmerkintää on yksistään pakko noudattaa.

6.2.3 Tiedonsaantilähteet varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”

Koska varoitusmerkinnästä tiedottaminen on ollut hyvin vähäistä ja epäselvää, on mielenkiintoista tietää, mistä lähteestä parturi-kampaajat ovat saaneet tiedon varoitusmerkinnästä.

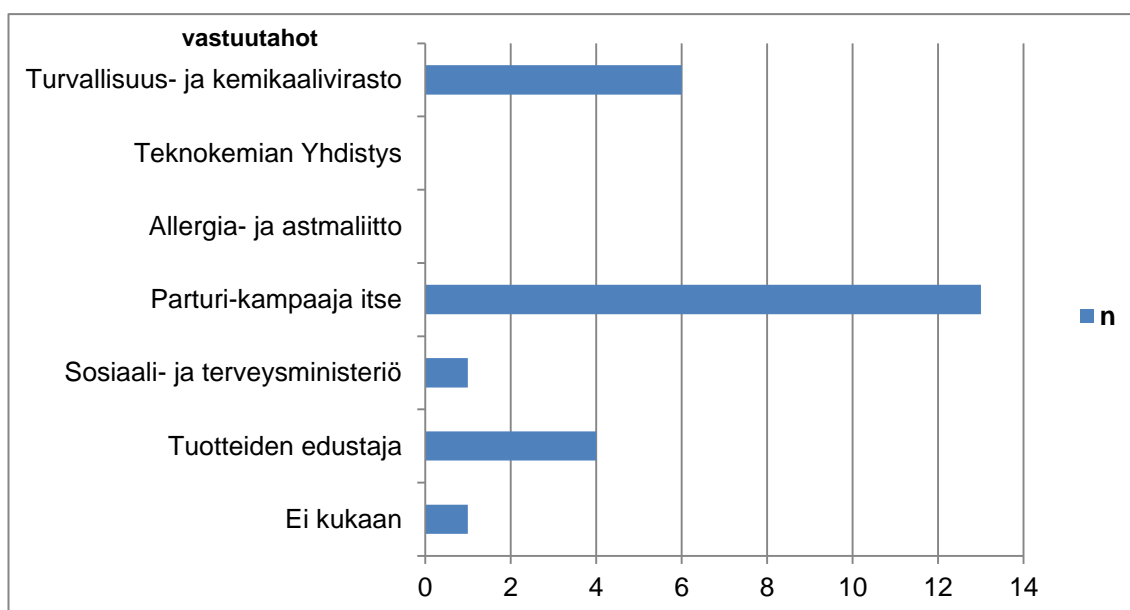
Kuvio 2. Vastaajien vastaukset siihen, mistä ovat saaneet varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tiedon.

Vastaajista kaksi on saanut tiedon varoitusmerkinnästä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta ja kolme tuotteiden edustajilta. Teknokemian Yhdistykseltä, Allergia- ja astmaliitolta ja Sosiaali- ja terveysministeriöltä on kullakin yksi vastaaja saanut tiedon. Vastaajista 10 on valinnut kohdan ”Muu”, joista kolme ilmoitti saaneen tiedon esimieheltään. Median välityksellä tiedon on saanut neljä vastaajaa. Alueen yhdistykseltä ja ammattikirjallisuudesta ja lehdistä molemmista sai tiedon yksi vastaaja. Yksi ilmoitti itse lukeneensa asiasta mutta ei kertonut mistä. Yksi ei vastannut kysymykseen. (Kuvio 2.)

Vastauksien perusteella tietoa varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on saatu hyvin useasta eri lähteestä. Tämän otannan perusteella ei voida sanoa, mikä on pääasiallinen lähde tällaisen tiedon saamiseksi.

6.2.4 Parturi-kampaajan vastuu varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tietämisestä

Epäselvää on, kuinka varoitusmerkinnän mukaan täytyy toimia ja voidaankin olettaa, että epätietoisuus johtuu asian heikosta tiedottamisesta. Alaa koskevien lakimuutoksien tiedottamisesta ei kuitenkaan ole mikään virallinen taho vastuussa, vaan toiminnanharjoittajan itse täytyy hakea tieto alaa koskevista lakimuutoksista. (ks. 2.3.)

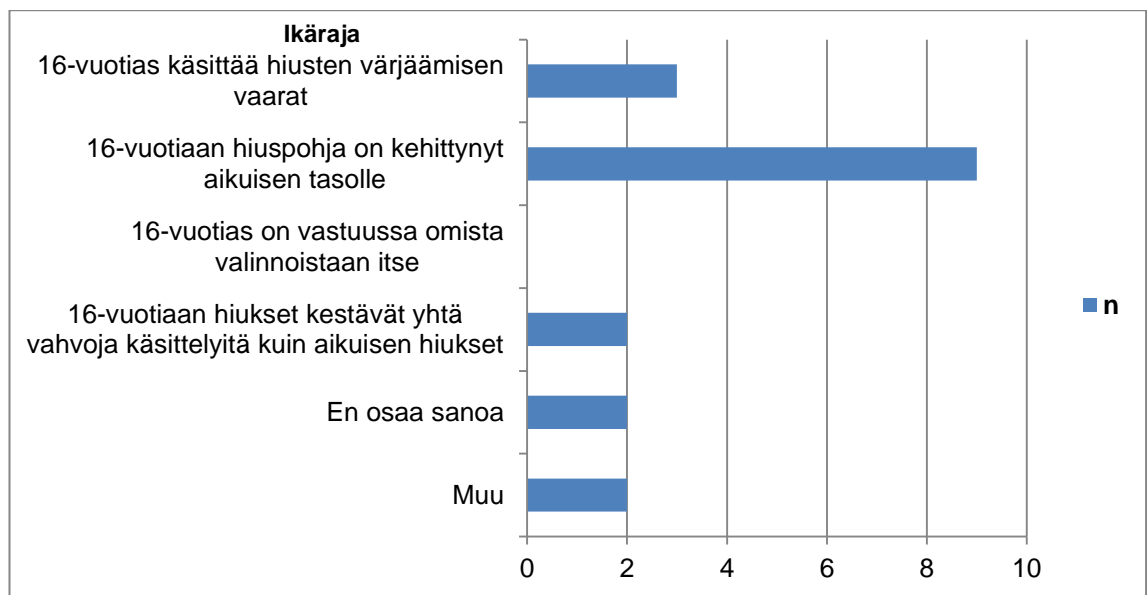
Kuvio 3. Vastaajien vastaukset siihen, kenellä on vastuu varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tiedottamisesta.

Vastaajista 13 on sitä mieltä, että vastuu varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettua alle 16-vuotiaille” tietämisestä on parturi-kampaajalla itsellään ja näistä neljä on valinnut myös ”Turvallisuus- ja kemikaaliviraston” –vaihtoehdon. Näistä neljästä kaksi on vastannut vastuun olevan myös tuotteiden edustajilla ja toinen on tämän lisäksi valinnut myös sosiaali- ja terveysministeriö –vaihtoehdon. Kenenkään vastaajien mielestä vastuu ei ole Allergia- ja astmaliitolla tai Teknokemian Yhdistyksellä. Yhden vastaajan mielestä vastuuta ei ole kenelläkään. (Kuvio 3.)

Selvä enemmistö vastaajista tietää vastuun kuuluvan parturi-kampaajalle itselleen. Ulkopuolisista tahoista eniten vastuuta siirrettiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, vaikka vain kaksi vastaajaa oli saanut tiedon varoitusmerkinnästä sieltä.

6.2.5 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” –varoitusmerkinnän ikäraja

Varoitusmerkintään on säädetty ikärajaksi 16 vuotta, koska sitä nuoremman hiuspohja ei ole vielä kehittynyt riittävästi. 16 vuotiaan hiuspohja on kehittynyt aikuisen hiuspohjan tasolle, kun verrataan esimerkiksi hiuspohjan läpäisykykyä. (ks. 2.2.) Tämän olisi hyvä jokaisen parturi-kampaajan tietää, jotta he pystyvät perustelemaan nuorille ja heidän vanhemmilleen, miksi alle 16-vuotiaan hiuksia ei saa värjätä herkistäviä väriaineita sisältävillä tuotteilla.

Kuvio 4. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” olevasta ikärajusta.

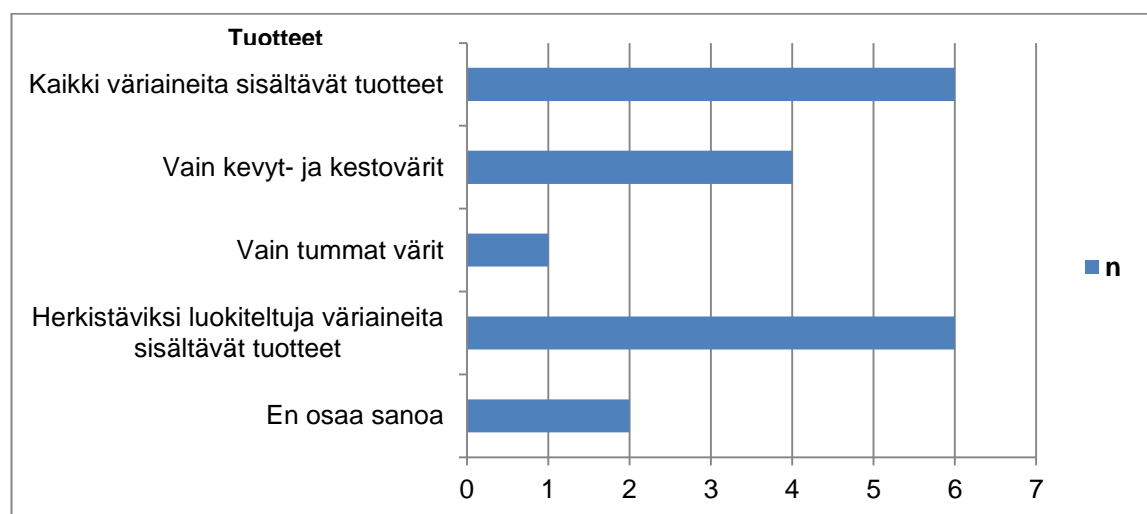
Vastaajista yhdeksän on sitä mieltä, että varoitusmerkinnän ikärajaksi on asetettu 16 vuotta, koska nuoren hiuspohja on silloin kehittynyt aikuisen tasolle. Vastaajista kaksi on merkinnyt vastauksen ”16-vuotiaan hiukset kestävät yhtä

vahvoja käsittelyitä kuin aikuisen hiukset” ja näistä toinen on merkannut myös ”16-vuotias käsittää hiusten värjäämisen vaarat” ja ”16-vuotiaan hiuspohja on kehittynyt aikuisen tasolle”. Kaksi vastaajaa on vastannut kohtaan ”muu” kirjoittamalla ”Pyritään siihen ettei altisteta liian nuoria väriaineille” ja toinen ”Hiuspohja ei ole vielä kehittynyt”. Kukaan vastaajista ei valinnut vaihtoehtoa ”16-vuotias on vastuussa omista valinnoistaan itse”. Kaksi vastaajaa on vastannut ”en osaa sanoa” ja yksi ei ole vastannut kysymykseen. (Kuvio 4.)

Tutkimustulos vahvistaa sitä olettamusta, että tietotaso varoitusmerkintään liittyvistä yksityiskohdista on hyvin moninainen.

6.2.6 Tuotteet, joissa varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on

Yksi epäselvä varoitusmerkintään liittyvä kohta on se, että mistä tuotteista varoitusmerkintä löytyy. Karkeasti jaoteltuna varoitusmerkintä löytyy kaikista hapettuvista väriaineista ja joistakin suoravärejä sisältävistä tuotteista. Kaikki väriaineet eivät siis sisällä varoitusmerkintää, vaan vain tuotteet joissa on herkistäviksi luokiteltuja väriaineita. (ks. 3.2–3.3.)

Kuvio 5. Vastaajien vastaukset tuotteista, jotka sisältävät varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”.

Vastaajista kuusi on valinnut ”Kaikissa väriaineita sisältävissä tuotteissa” -vaihtoehdon ja saman verran on valittu ”Herkistäviksi luokiteltuja väriaineita sisältävissä tuotteissa”. Neljä vastaajaa on valinnut ”Vain kevyt- ja kesto- väreissä” -vaihtoehdon. Vastaajista kolme on valinnut kaksi vaihtoehtoa. Kaksi vastaajaa ei osaa sanoa millaisissa tuotteissa varoitusmerkintä on ja yksi vastaaja ei ole vastannut kysymykseen. (Kuvio 5.)

Kaikkiin vastausvaihtoehtoihin tuli vastauksia, minkä voi olettaa johtuvan epäselvästä informaatiosta tämän tiedon kohdalla.

6.2.7 Varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tekemisen syy

Hiusväriallergiat ovat yleistyneet viime vuosien aikana ja tämän vuoksi voimakkaasti herkistäviä väriaineita sisältäviin tuotteisiin on lisätty varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”. Merkinnällä halutaan suojella kuluttajia ja erityisesti nuoria hiusväreille allergisoitumiselta. (ks. 2.2.)

Tutkimuksessa varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on lisätty hiusväriallergioiden lisääntymisen vuoksi 16 vastaajan mukaan, ja näistä yksi vastaaja on valinnut myös ”Hiusväriaineiden muutoksen vuoksi”. Yksi ei ole vastannut kysymykseen.

Varoitusmerkinnän lisäämisen syy on tiedetty hyvin. Hiusväriallergioista on puhuttu todella paljon mediassa yleisestikin, ei pelkästään tämän varoitusmerkinnän yhteydessä. Oletettavasti tämän suuren mediavolyymien vuoksi vastaajat tietävät hyvin varoitusmerkintöjen tiukentamisen syyn.

6.2.8 Varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotialle” omaavien tuotteiden käyttö ilman hiuspohjan kosketusta

Internetin keskusteluissa ja artikkeleissa puhututtaa se, että saako varoitusmerkinnän sisältävillä tuotteilla toteuttaa nuorille sellaisia värjäyksiä, joissa värimas-

sa ei kosketa hiuspohjaa. Varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” ei rajaa tai hyväksy millään tavalla eri hiustenvärjäystekniikoita, vaan yksiselitteisesti tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille missään muodossa eikä millään tekniikalla. (ks. 4.2.)

Vastaajista 10 on sitä mieltä että varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältämää tuotetta ei saa käyttää niin, että se ei kosketa nuoren hiuspohjaa. Neljä vastaajista ei osaa sanoa, saako käyttää ilman hiuspohjan kosketusta. Yksi vastaajista on vastannut ”Ei” ja lisäksi ”En osaa sanoa”. Kahden vastaajan mukaan tuotteita saa käyttää hiuspohjaan saakka, toinen näistä on vastannut myös ”Ei”.

Tutkimuksessa yli puolet vastaajista on tiennyt tähän kysymykseen oikean vastauksen. Internetin perusteella voisi olettaa, että tämä asia on suurimmalle osalle epäselvä. (ks. 4.2.)

6.2.9 Asiat, jotka mietityttävät parturi-kampaajia ja joihin he kokevat tarvitsevansa lisätietoa

Tutkimuksessa oli avoin kysymys, johon vastaajat saivat kirjata heitä mietityttäviä asioita aiheeseen liittyen. Avoimeen kysymykseen vastasi viisi vastaajaa. Heidän vastaukset kysymykseen on kirjattu siten, että yksi ranskalainen viiva on yhden vastaajan vastaus.

- ”Toivoisin tarkempaa tietoa tuotteiden aineosista jotka aiheuttavat mahd.allergisia reaktioita. Tarpeellista olisi myös saada jonkinlaista opasmateriaalia ”ongelmatilanteen” toiminta menettelyn varalta. Kaiken kaikkiaan täsmällisempää tietoa myös allergisen reaktion liittyvistä muistakin tekijöistä. Tietoa tarkemmista oirekuvista”
- ”Eniten tässä asiassa ehkä mietityttää se, että onko alle 16-vuotiaiden hiustenvärjäys kokonaan kielletty vai onko se pelkästään suositus? Tuntuu että eri lähteistä saatava tieto on jotenkin ristiriitaista ja itselleni on ainakin jäänyt epäselväksi miten alle 16-vuotiaiden hiusten värjäyksen suhteen tulisi toimia.”

- ”Miten vanhemmille saataisiin ”kuri” että ymmärtäisivät asian vakavuuden eivätkä antaisi alle 16-v värjätä hiuksiaan?”
- ”Vanhemmat ostavat omille lapsille värejä, hoitoaineita sävyttävää jne. Miksi kaupoissa ei tarkisteta asiakkaan ikää? Miksi kaupat saavat myydä värejä ilman ammatillista kokemusta. Asiasta pitäisi puhua isompaan ääneen mediassa.”
- ”Kuka on viimekädessä vastuussa alle 16-v värjäyksestä? kun lakia asiasta ei ole. Miksi vastuu jätetään kampaajan hartioille, kun kupat saavat myydä hiusvärejä miten haluaa? Miksei asiaa voitaisi tehdä julkisesti yhtä selväksi kuin tupakin myynti alle 18v? Tai alkoholin myynti, pelejen myynti?”

Vastaajista 12 jätti kysymykseen vastaamatta. Internetin keskusteluiden perusteella voisi olettaa, että useammallakin vastaajalla olisi aiheesta mietittyttäviä asioita.

6.3 Parturi-kampaajien toiminta varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” puitteissa

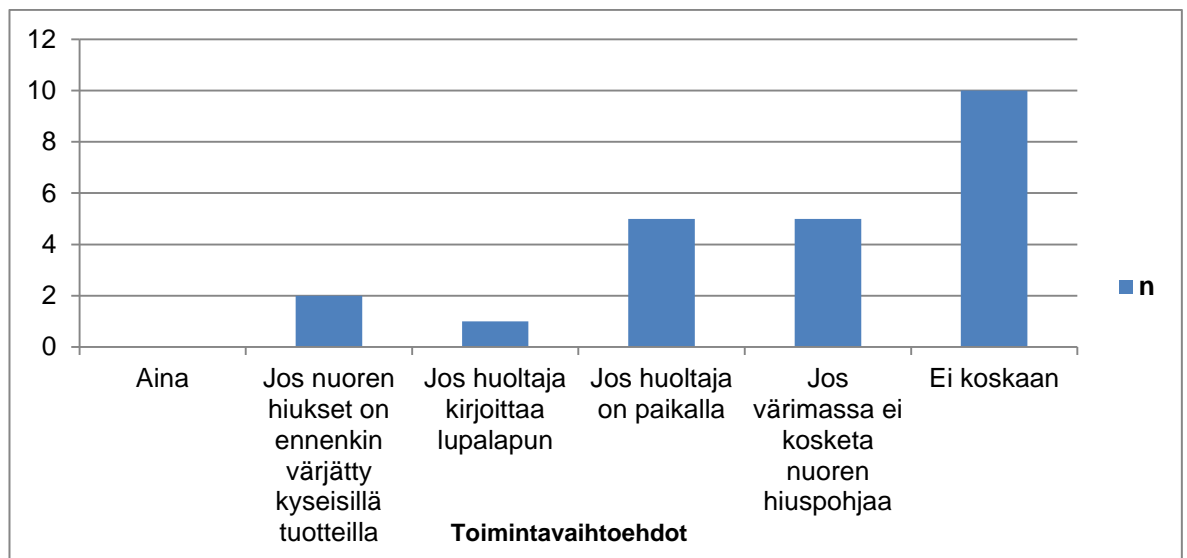
6.3.1 Alle 16-vuotiaiden asiakkaiden halukkuus hiusten värjäykseen

Kymmenen vastaajaa ilmoittaa että liikkeessä käy alle 16-vuotiaita asiakkaita, jotka haluavat hiusten värjäyksen. Vastaajista seitsemän ilmoittaa, ettei liikkeessä käy alle 16-vuotiaita asiakkaita, jotka haluavat hiusten värjäyksen.

Tämän tutkimuksen mukaan alle 16-vuotiaat haluavat hiustenvärjäyksiä edelleen parturi-kampaajilta, koska yli puolet vastaajista vastasi kysymykseen ”Kyllä”. Tutkimuksen perusteella ei tiedetä, onko alle 16-vuotiaiden halukkuus hiustenvärjäämiseen muuttunut varoitusmerkinnän myötä.

6.3.2 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” –varoitusmerkinnän sisältävillä tuotteilla värjääminen

Tutkimuksessa kysyttiin, millaisissa tilanteissa parturi-kampaajat värjäävät alle 16-vuotiaiden hiuksia varoitusmerkinnän sisältävillä tuotteilla. Vaihtoehdot on valittu kysymykseen internetin keskusteluista ja artikkeleista nousseista väärinkäsityksistä ja epäselvyyksistä. (ks. 4.2 -4.5.)

Kuvio 6. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältävillä tuotteilla värjäämiseen.

Vastaajista 10 on valinnut vastausvaihtoehdon ”En koskaan”, joista kaksi on merkinnyt myös muita vaihtoehtoja. Toinen on merkinnyt ”Jos värimassa ei kosketa nuoren hiuspohjaa” ja toinen on merkannut tämän lisäksi myös kohdat ”Jos huoltaja kirjoittaa lupalapun” ja ”Jos huoltaja on paikalla”. Kaksi vastaajista, jotka ovat valinneet vastausvaihtoehdon ”Jos huoltaja on paikalla”, toinen on valinnut myös kohdan ”Jos nuoren hiukset on ennenkin värjätty kyseisillä tuotteilla” ja toinen ”Jos värimassa ei kosketa nuoren hiuspohjaa”. (Kuvio 6.)

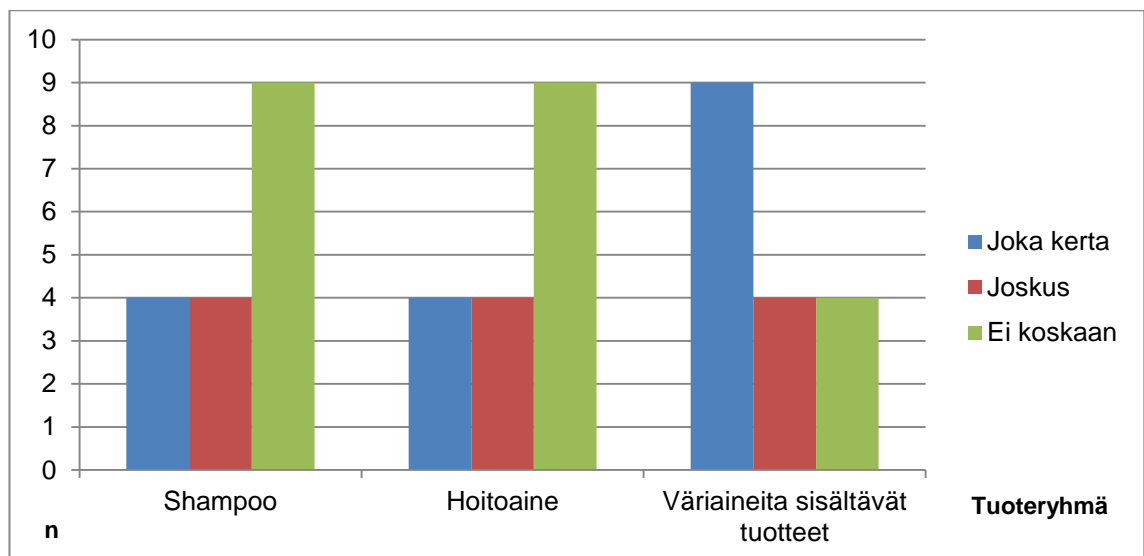
Kyselylomakkeita tarkasteltaessa tuli esille, että vastaajista 13 on ilmoittanut yhden vaihtoehdon tästä kysymyksestä. Lisäksi samassa tarkastelussa huomattiin, että kaksi vastaajaa on vastannut aikaisempaan kysymykseen että varoitusmerkinnän sisältävillä tuotteilla ei saa värjätä niin, että värimassa koskee

hiuspohjaa, mutta tämän kysymyksen perusteella he kuitenkin värjäävät kyseisellä tavalla. Tieto ja käytäntö eivät aina kulje käsi kädessä. Huoltajan paikallaolo vaikuttaa vaihtoehtoista eniten hiusten värjäämiseen. Oletettavasti parturikampaajat luulevat vastuun siirtyvän silloin nuoren vanhemmalle.

6.3.3 Varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”

tarkistaminen shampoista, hoitoaineista ja väriaineita sisältävistä tuotteista

Koska varoitusmerkintää ei ole vain tietyissä tuoteryhmissä, vaan se löytyy yksittäisistä voimakkaasti herkistäviä väriaineita sisältävistä tuotteista, ei uusien tuotteiden tullessa voida tietää sisältävätkö ne kyseistä varoitusmerkintää. On hyvä tapa tarkistaa kaikista liikkeeseen tulevista tuotteista löytyykö, niistä varoitusmerkintää, ettei toiminnanharjoittaja toimi vahingossakaan huolellisuusvelvollisuuden vastaisesti. (ks. 2.2.)

Kuvio 7. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tarkistamisesta tuoteryhmittäin.

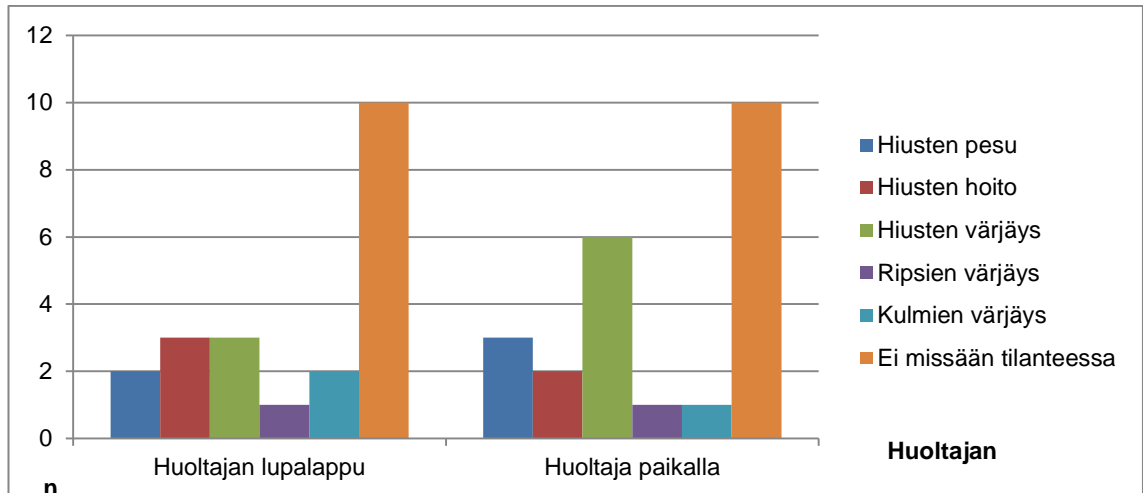
Vastaajista yhdeksän ei tarkista koskaan löytyykö varoitusmerkintä shampoista ja hoitoaineista, neljä vastaajaa tarkistaa joskus ja saman verran tarkistaa joka kerta. Yksi vastaaja tarkistaa shampoista joskus, mutta hoitoaineista ei koskaan. Yksi vastaaja ei tarkista shampoista koskaan, mutta hoitoainesta joskus.

Muuten shampoista ja hoitoaineista kysyttäessä vastaajat ovat vastanneet molempiin kysymyksiin samalla tavalla. Väriaineita sisältävistä tuotteista vastaajista yhdeksän tarkistaa varoitusmerkinnän joka kerta, neljä vastaajaa joskus ja neljä ei tarkista koskaan. (Kuvio 7.) Kymmenen vastaajaa on vastannut jokaisen tuoteryhmän kohdalle samalla tavalla. Näistä neljä on vastannut kaikkiin ”Joka kerta”, kaksi vastaajaa ”Joskus” ja neljä ”En koskaan”.

Yli puolet 9/17 tutkimukseen osallistuneista ei tarkista shampoista ja hoitoaineista varoitusmerkintää. Tämä oletettavasti johtuu siitä, että näitä tuotteita pidetään yleisesti hyvin turvallisena, joten ei välttämättä edes ajatella, että varoitusmerkintä voi löytyä myös näistä tuoteryhmistä. (ks. 3.2.) Väriaineita sisältävistä tuotteista tarkistetaan useammin, mikä on loogista koska oletettavasti varoitusmerkintä liitetään helpommin väriaineisiin.

6.3.4 ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” varoitusmerkinnän sisältävien tuotteiden käyttö huoltajan luvalla tai huoltajan paikalla ollessa

Kuten jo aikaisemmasta tuloksesta (ks. 6.3.2) huomattiin, nuoren huoltajalla on vaikutusta siihen, värjätäänkö alle 16-vuotiaan hiuksia vai ei. Tutkimuksessa kysyttiin kaksi eri kysymystä nuoren huoltajan vaikutuksesta: kun huoltaja on allekirjoittanut kirjallisen luvan nuoren hiusten värjäämiseen tai kun huoltaja on itse paikalla nuoren hiusten värjäystä tehdessä. Kumpikaan näistä vaihtoehdoista ei kuitenkaan poista toiminnanharjoittajalta vastuuta värjäyksestä. (ks. 4.3.)

Kuvio 8. Vastaajien vastaukset varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältävien tuotteiden käytöstä huoltajan kannanoton mukaan.

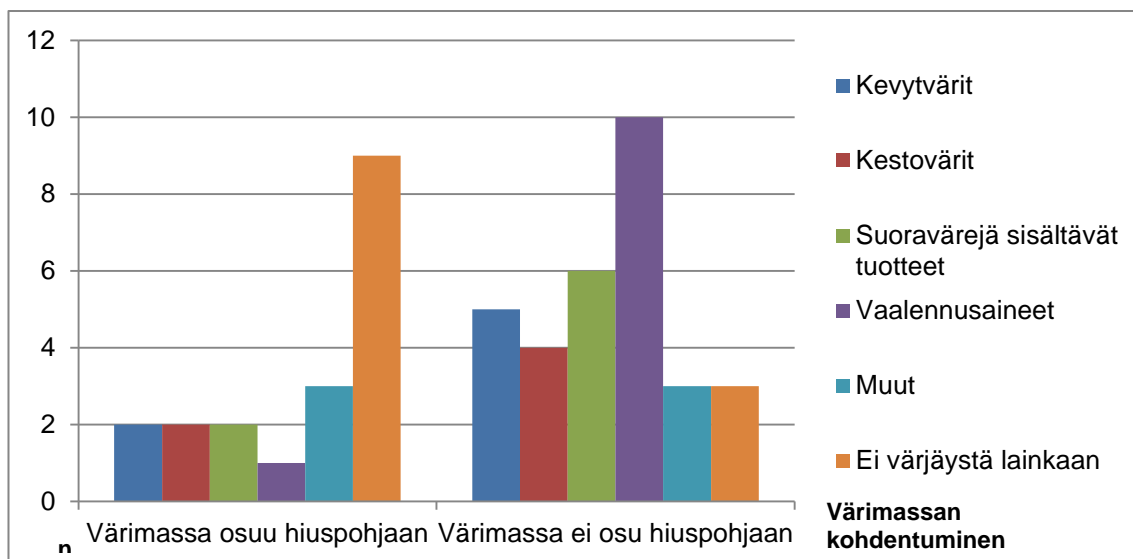
Vastaajista 10 ei käytä missään tilanteessa varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” sisältäviä tuotteita, vaikka huoltajalta olisi lupalappu tai huoltaja olisi paikalla. Kuusi vastaajaa värjää alle 16-vuotiaan hiuksia varoitusmerkinnän sisältävillä tuotteilla, jos huoltaja on paikalla ja kolme, jos huoltajalta on lupalappu. Kulmia ja ripsiä värjää yksi vastaaja jos huoltaja on paikalla, yksi vastaaja värjää ripsiä ja kaksi vastaajaa kulmia jos huoltaja on kirjoittanut lupalapun. (Kuvio 8.) Kymmenen vastaajaa on merkannut molempiin kysymyksiin saman vaihtoehdon. Kahdeksan näistä on valinnut molempiin ”En missään” -vaihtoehdon ja kaksi ”Hiusten värjäyksessä” -vaihtoehdon.

Huoltajan paikallaolo vaikuttaa enemmän alle 16-vuotiaan hiusten värjäämiseen kuin kirjallisen luvan antaminen. Tämän voisi olettaa johtuvan siitä, että vastuun luullaan siirtyvän huoltajalle, jos värjäyksestä tulee jotain seurauksia.

6.3.5 Alle 16-vuotiaiden hiusten värjääminen

Aiheen ympärillä käytävissä keskusteluissa tulee useasti esille se kysymys, että saako varoitusmerkin omaavilla tuotteilla värjätä nuoren hiuksia niin, että värimassa ei osu hiuspohjaan. Aiemmassa kysymyksessä (6.2.8) tutkittiin vastaajien tietämystä asiasta ja tämän kysymyksen avulla tutkitaan kuinka vastaajat

toimivat käytännössä eri väriyhmien kanssa: värjäävätkö he niin, että värimassa koskettaa hiuspohjaa tai/ja niin, että värimassa ei kosketa hiuspohjaa.

Kuvio 9. Vastaajien vastaukset alle 16-vuotiaiden hiusten värjäämisestä.

Yhdeksän vastaajaa ei värjää lainkaan niin, että värimassa osuu hiuspohjaan ja kolme vastaajaa näistä ei värjää ilman hiuspohjaan kosketustakaan. Vaalennusaineiden osalta 10 vastaajaa käyttää niitä silloin, kun värimassa ei osu hiuspohjaan, kun taas yksi vastaaja käyttää silloin, kun värimassa osuu hiuspohjaan. Vastaajista kaksi värjää kevytväreillä, kaksi kevytväreillä ja kaksi suoravärejä sisältävillä tuotteilla, kun värimassa osuu hiuspohjaan. Jos värimassa ei kosketa hiuspohjaa kevytväreillä värjää viisi vastaajaa, kevytväreillä neljä ja suoravärejä sisältävillä tuotteilla kuusi. Kaksi vastaajaa on valinnut vaihtoehdon ”Muulla, millä” kumpaakin kysymykseen ja molemmat ovat kirjoittaneet kumpaakin kohtaan ”Elumen”. Yksi vastaaja on kirjoittanut ”Muulla, millä”-kohtaan ”Niillä suoraväreillä missä ei ole K16merkin.” kysymykseen, joka käsitteli värjäämistä ilman ihokosketusta. Massan osuessa hiuspohjaan yksi vastaajista ilmoitti värjäävänsä kasviväreillä. (Kuvio 9.)

Vastaajat värjäävät kaikilla väreillä enemmän alle 16-vuotiaan hiuksia niin, ettei värimassa osu hiuspohjaan. Tämän voisi olettaa johtuvan siitä ajattelutavasta, että ”suojellaan hiuspohjaa” väriaineiden kosketukselta. (ks. 4.2.) Vaalennusainetta käyttää vain yksi vastaaja niin, että se koskettaa hiuspohjaan vaikka

valmiista vaihtoehtoista se on ainoa tuoteryhmä, jossa ei löydy varoitusmerkintää koskien alle 16-vuotiaita. Oletettavasti tämä johtuu siitä, että vaalennusaine on muutoin erittäin voimakas ja ärsyttävä tuote. (ks. 3.3.3.)

6.3.6 Väriaineiden myynti kotiin alle 16-vuotiaalle

Jos ruoka- tai tavarakaupat myyvät hiusvärin joka sisältää varoitustekstin ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaalle” nuorelle kotiin, vastuu nuoren hiusvärin värjämisestä siirtyy nuoren huoltajalle. Parturi-kampaamoista tehdyistä hiusvärjäyksistä on aina toiminnanharjoittaja itse vastuussa, koska häntä sitoo huolellisuusvelvollisuus. (ks. 2.2.) Tutkimustyön aikana on yritetty tiedustella useasta eri lähteestä sitä tietoa, että kuka on vastuussa, jos alle 16-vuotias ostaa parturi-kampaamosta hiusvärin kotiin, mistä löytyy varoitusmerkintä. Tähän ei kuitenkaan ole saatu selvyttä. Tutkimuksessa yhtenä kysymyksenä tiedusteltiin myyvätkö vastaajat alle 16-vuotiaalle kesto- tai kevytvärejä tai suoravärejä sisältäviä tuotteita.

Vastaajista 11 ei myy lainkaan väriaineita alle 16-vuotiaalle kotiin. Kuusi vastaajaa myy suoravärejä sisältäviä tuotteita. Kevyt- ja kesto- tai kevytvärejä ei myy kukaan.

Vastaajilla on tiukempi linja kotiin myytävien värien kanssa kuin liikkeessä käytettävien värien kanssa alle 16-vuotiaiden asiakkaiden kohdalla. Kevyt- tai kesto- tai kevytvärejä ei myy kukaan alle 16-vuotiaalle kotiin vaikka neljä vastaajaa värjää kyseisillä väreillä liikkeessä nuoren hiuksia niin, että värimassa pääsee hiuspohjan kanssa kosketukseen ja yhdeksän niin, ettei ihokosketusta tule.

7 POHDINTA

7.1 Aiheervalinta ja teoria

Aihe opinnäytetyölleni muodostui toimiessani parturi-kampaajana estenomiopintojen ohessa. Työpaikalleni ilmestyi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston laatima informaatiotiedote, jossa kerrottiin uudesta varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”. Tiedotteessa löytyi suurpiirteisesti asiat ja se herätti minussa ja työkavereissani lähinnä vain lisäkysymyksiä. Näihin kysymyksiin emme kuitenkaan lähteneet itsenäisesti etsimään vastauksia, vaan toimimme sen tietotason mukaan, jonka saimme selville tiedotteesta. Sama epäselvyys kantautui korviini myös muilta parturi-kampaajaystäviltäni.

Varoitusmerkinnän tulosta on kulunut jo yli kolme vuotta mutta se on edelleenkin ajankohtainen ja keskustelua aiheuttava. Tutkimusta tehdessäni useat vastaajat antoivat hyvää palautetta aiheen valinnasta ja kertoivat pähkäilevänsä aiheen kanssa usein. Kyselylomakkeen viimeiseen avoimeen kysymykseen tulleet vastaukset puhuvat myös yleisen epätietoisuuden puolesta: lisätietoa ja selkeämpiä linjoja kaivataan aiheen tiimoilta.

Tiedonhaku teoriaosuuteen oli aika ajoin melkoista pompottamista. Yhdestä lähteestä löytyi jotain ja toisesta siihen samaan asiaan lisätietoa. Internetistä en kokenut saavani tarpeeksi tarkkoja vastauksia etsimääni kysymyksiin, joten pyysin saada tehdä haastatteluja puhelimitse ja sähköpostitse Teknokemian Yhdistys Ry:lle ja Tukesille. Kokemani perusteella en ihmettele, etteivät parturi-kampaajat tiedä tarkasti varoitusmerkinnästä. Yrittäjillä ei yleensä ole kovin paljon ylimääräistä aikaa ja jaksamista selvittää näin epäselvää asiaa työpäivien jälkeen. Tiedonhaku aiheesta kuitenkin täydentää omaa ammatillista osaamistani ja koen löytäneeni loppujen lopuksi aiheesta tarpeeksi tarkkaa tietoa luotettavista lähteistä. Useampia lähteitä olisin voinut hankkia ”Termejä jotka liittyvät tutkimukseen” –osioon.

7.2 Tutkimuksen tekeminen

Olen tyytyväinen valitsemaani tutkimusmenetelmään. Pohdin tutkimuksen toteuttamista kahden menetelmän välillä, joista toinen oli kyselytutkimusmenetelmä ja toinen haastattelumenetelmä. Haastattelulla olisi voinut saada yksityiskohtaisempia tietoja vastaajalta ja kysymyksiä olisi voinut tarkentaa vastaajan tarpeen mukaan. Hylkäsin haastattelumenetelmän sen ajanvievyden vuoksi. Yhdistin kuitenkin kyselytutkimukseen haastattelututkimuksen hyvistä puolista sen, että kohtasin jokaisen vastaajan henkilökohtaisesti kun vein lomakkeet jokaiseen valittuun parturi-kampaamoon itse. Tällä tavalla pystyin kertomaan tutkimuksesta enemmän vastaajalle hänen halutessaan lisätietoa. Samoin kun hain lomakkeet henkilökohtaisesti pois, vastaaja pystyi antamaan välitöntä palautetta lomakkeesta ja tutkimuksesta.

Kyselylomakkeen laatiminen oli yllättävän haastava ja aikaa vievä osio. Kysymysten asettelussa täytyi ottaa niin monta asiaa huomioon yhtä aikaa, jotta kaikki vastaajat ymmärtäisivät kysymykset samalla tavalla. Kyselylomakkeen yhdeksi tärkeimmäksi kriteeriksi asetin nopeuden ja helppouden vastata. Tämä oli oleellinen ominaisuus lomakkeessa vastaajien saamiseksi. Useassa kohdeyhmän kampaamossa mietittiin hetki osallistumista tutkimukseen, mutta kun kerroin vastaamisen vievän aikaa vain 5-10 minuuttia, kaikki suostuivat vastaamaan. Sain myös positiivista palautetta vastaajilta lomakkeen täyttämisen helppoudesta ja nopeudesta.

Kyselylomake sisältää kaikista niistä asioista kysymykset, jotka esitin teoriaosuudessa. Eli tältä osin tutkimustulokset ovat valideja. Kysymyksen numero 6. ”Käykö liikkeessänne alle 16-vuotiaita asiakkaita, jotka haluavat hiusten värjäyksen?” osalta pohdin sitä, että jos kaikki vastaajat olisivat vastanneet ”Ei”, miten se olisi vaikuttanut tulosten validiuteen.

Kyselylomakkeessa kysytyjen taustamuuttujien vaikutuksen vastauksiin jätin huomioimatta tässä tutkimuksessa otannan pienuuden vuoksi. Jos taustamuuttujien ja muidenkin kysymysten osalta olisi tehty ristiintaulukointia, tutkimustuloksista olisi saatu enemmän informaatiota. Tutkimuksen voisikin uusia suu-

remmalla otannalla ja tekemällä ristiintaulukoinnit. Alkuperäisen suunnitelman mukaan kyselytutkimus olikin tarkoitus toteuttaa kahteen kaupunkiin Pohjois-Pohjanmaan alueella. Kaupungit olisivat olleet asuinmäärältään erikokoisia ja tutkimuksessa olisin verrannut näiden kahden kaupungin välisiä eroja parturi-kampaajien tietämyksessä ja toiminnassa varoitusmerkinnän ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” osalta. Tällä tavalla aiheesta olisi saatu uusia näkökulmia ja täsmällisempää tietoa.

7.3 Yhteenveto tutkimustuloksista

Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavat sitä olettamusta, että parturi-kampaajilla on epäselvyyksiä liittyen varoitusmerkintään ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”. Päälimmäisinä tutkimustuloksista nousee esille huoltajan vaikutus nuorten hiuksien värjäykseen ja värjääminen ilman hiuspohjan kosketusta. Huoltajan paikallaolo tai häneltä saatu kirjallinen lupa vaikutti usean vastaajan värjäämispäätökseen myönteisesti. Internetistä lukemieni keskusteluiden ja artikkeleiden perusteella voisi olettaa että parturi-kampaajat luulevat tällöin vastuun värjäamisestä siirtyvän nuoren huoltajalle. Tästä voisi päätellä, että toiminnanharjoittajaa sitovaa huolellisuusvelvollisuutta eivät useat parturi-kampaajat tiedä. Yllättävää oli se, että suurin osa vastaajista tiesi, ettei varoitusmerkinnän sisältävillä tuotteissa saa värjätä alle 16-vuotiaan hiuksia niin, että värimassa ei kosketa hiuspohjaa, mutta useassa kampaamossa kuitenkin toimitaan tästä huolimatta kyseisellä tavalla. Tämä voisi johtua siitä, että ei tiedetä perusteluita, miksi esimerkiksi raitoja ei saa laittaa varoitusmerkinnän sisältävällä värjäystuotteella.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen perusteella voisi sanoa että parturi-kampaajat eivät tiedä varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” tarpeeksi paljon ja tarkasti. Vastaajilla on hyvin yksilölliset tiedot varoitusmerkinnästä ja toimintatavat noudattaa sitä. Opinnäytetyöni teoriaosuutta tehdesäni huomasin, kuinka vaikeasti oikeaa tietoa aiheesta on saatavilla, joten en yhtään ihmettele näin moninaisia tietotasoja ja toimintatapoja. Vastuu tiedon

hankkimisesta on toiminnanharjoittajalla itsellään ja kun olemassa olevat tiedotteet ovat osaksi hyvin suurpiirteisiä, väärinymmärryksien mahdollisuus on suuri.

Tein opinnäytetyöhöni liittyen videon, jossa käydään läpi tutkimuksesta esiin nousseita väärinymmärryksiä sekä internetistä löytyneitä kompastuskiviä aiheesta. Video löytyy osoitteesta:

<http://www.powtoon.com/show/bsnyUOj1TNK/parturi-kampaajat-ja-varoitusmerkinta-tata-tuotetta-ei-ole-tarkoitettu-alle-16-vuotiaille/#/>

Videota saa vapaasti jakaa ja käyttää erilaisissa tarkoituksissa tekijänoikeudet huomioiden.

7.4 Kehittämisehdotukset

Tutkimuksen perusteella esitän seuraavia kehittämisehdotuksia:

- Voitaisiin luoda portaali, johon kootaan alan lainsäädäntöön liittyviä asioita yhteen. Portaalissa esitettäisiin kauneudenhoitoalan lainsäädännössä tapahtuvat muutokset erittäin selkeästi ja hyvin yksityiskohtaisesti. Portaaliiin olisi pääsy vain kauneudenhoitoalalla toimivilla henkilöillä. Portaalissa voisi esittää kysymyksiä jos jostakin alaa koskevasta laista on jäänyt epäselvyyksiä ja niihin vastaisi portaalin hallinnoija (henkilö, joka on perehtynyt asiaan).

Vertailukohteenä haluan tähän tuoda Facebookissa toimivan parturi-kampaajat ryhmän, joka on salainen ja ryhmään päästäkseen henkilön täytyy toimia hiusalalla. Ryhmässä keskustellaan alaa koskevista asioista laidasta laitaan ja tämä onkin mielestäni hyvä paikka saada vertaistukea, koska hiusalalla toimitaan hyvin usein yksityisyrittäjänä ja keskustelukavereita alan asioille ei välttämättä päivittäin löydy. Facebook - ryhmän huonona puolena on kuitenkin se, että tieto, mikä siellä liikkuu, ei aina välttämättä ole täysin totuudenmukaista. Portaaliiin tulevat tekstit täytyisi olla perusteellisesti selvitettyjä luotettavista lähteistä ja aiheena olisi ainoastaan kauneudenhoitoalaan liittyvät lait.

- Parturi-kampaajille voisi tehdä ja lähettää vuosittain lehtisen, johon on koottu vuoden aikana tapahtuneet lakimuutokset alalla. Suurin osa tiedoksista ja muutoksista on esitetty nykyään pelkästään/pääasiassa internetissä. Kaikki eivät kuitenkaan selaa internetiä aktiivisesti, joten tämä tiedotelehtinen tulisi postitse. Tässäkin lehtisessä asiat olisi esitetty selkeästi ja yksityiskohtaisesti niin, että vastaanottajalle ei jäisi epäselvyyttä asiasta. Lakitekstit ovat yleensä vaikeaselkoisia sellaisenaan, eivätkä ne pureudu aiheeseen käytännönläheisesti, joten ”suomentaminen” on usein tarpeen.
- Vähintäänkin mitä voisi tehdä parantaakseen tiedonkulkua kauneudenhoitoalalla, olisi lähteiden kokoaminen yhteen. Tutkimusta tehdessäni keskustelin muutaman vastaajan kanssa varoitusmerkintään ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” liittyvistä ongelmista. Keskusteluissa nousi esille, etteivät vastaajat tiedä lähteitä, joista aiheeseen voisi etsiä lisätietoa. Parturi-kampaajille voisi koota yhteen paikkaan luotettavia lähteitä, joista löytyy tietoa alan lainsäädännöstä ja yhteystietoja lisätiedon kysymistä varten. Tämäkin voisi madaltaa parturi-kampaajien kynnystä lähteä etsimään tietoa itse, aloittaminen kun on monesti vaikeinta.

LÄHTEET

Aamuposti 2014. Hiusvärejä ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille. Viitattu 18.11.2014 <http://www.aamuposti.fi/artikkeli/247247-hiusvareja-ei-ole-tarkoitettu-alle-16-vuotiaille>

Alkula, T; Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 2002. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. 1.-4. painos. Juva: WSOY.

Allergia- ja astmaliitto 2014. Kosmetiikka-allergia. Viitattu 18.11.2014 www.allergia.fi> Allergia ja astma> kosmetiikka-allergia.

Demi 2013. Saako kampaajat raidoittaa alle 16- vuotiaiden hiuksia?. Viitattu 18.11.2014 http://www.demi.fi/keskustelut/keho/saako-kampaajat-raidoittaa-alle-16-vuotiaiden-hiuksia#.VF15zvl_t1Y7

Euroopan unionin kosmetiikkadirektiivi 76/768/ETY

Halonen, H. 2014. Sähköpostiviesti. Tukes. 14.11.2014

Helsingin allergia- ja astmayhdistys 2014. Hiusvärit ja parafenyleenidiamiiniallergia. Viitattu 18.11.2014 www.kosmetiikka-allergia.fi> Tietoa kosmetiikasta> Hiusvärit ja parafenyleenidiamiiniallergia.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2006. Tutki ja kirjoita. 12. painos. Helsinki: Tammi

Kara, R. 2014. Webinaari: Hiusten värjäys alle 16v. 12.11.2014

Kara, R.; Oksaharju, K. & Oksman, M. 2012. Väriä ja kiharaa. Helsinki: Sanoma Pro.

Karine, E-M. 2014. Puhelinhaastattelu. Teknokemian Yhdistys Ry. 6.11.2014

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus 75/2005

Kingsley, P. 2003. The hair bible. A complete guide to helth & care. London: Aurum press.

Konola, M 2013. Hiusalan värivalmisteet. Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma, opinnäytetyö: Laurea-ammattikorkeakoulu.

Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011

Länsiväylä 2012. Ei väriä hiuksiin alle 16-vuotiaille. Viitattu 18.11.2014 <http://www.lansivayla.fi/artikkeli/92449-ei-varia-hiuksiin-alle-16-vuotiaille>

Teknokemian Yhdistys Ry. 2012. Hiusvärejä ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille. Viitattu 18.11.2014 http://www.teknokemia.fi/fin/teknokemian_yhdistys/ajankohtaista/?2012-12-05-Hiusvareja-ei-ole-tarkoitettu-alle-16-vuotiaille&nid=21&ARC=1&Year=1970

Tukes 2014a. Hiusvärien merkintävaatimukset. Viitattu 21.11.2014 www.tukes.fi> Etusivu >Toimialat >Kemikaalit,biosidit ja kasvinsuojeluaineet >Teollisuus- ja kuluttajakemikaalit> Kosmetiikka> Hiusvärien merkintävaatimukset.

Tukes 2014b. Kosmetiikka. Viitattu 21.11.2014 www.tukes.fi> Etusivu >Toimialat >Kemikaalit,biosidit ja kasvinsuojeluaineet >Teollisuus- ja kuluttajakemikaalit> Kosmetiikka.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus 13/2012

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus 346/2010

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus 728/2010

Uusitalo, H. 1996. Tiede, tutkimus ja tutkielma, johdatus tutkielman maailmaan. 1.- 3.painos. Juva: WSOY.

Vauva 2012- 2014. 12vuotiaan hiustenvärjäys - kamalaa taistelua. Viitattu 20.11.2014.

http://www.vauva.fi/keskustelu/1731903/ketju/12vuotiaan_hiustenvarjays_kamalaa_taistelua

Vauva 2013. lapsen 12v hiusten värjäys taistelu. Viitattu 18.11.2014

http://www.vauva.fi/keskustelu/3845715/ketju/lapsen_12v_hiusten_varjays_taistelu

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Yle 2013a. Vahva väri polttaa nuoren päänahan ja pilaa hiukset. Viitattu 18.11.2014

http://yle.fi/uutiset/vahva_vari_polttaa_nuoren_paanahan_ja_pilaa_hiukset/6735589

Yle 2013b. Nuorten hiusten kotivärjäys rehottaa yhä villimpänä. Viitattu 18.11.2014

http://yle.fi/uutiset/nuorten_hiusten_kotivarjays_rehottaa_yha_villimpana/6472822

Zviak, C. Edited by. 1986. Oxidation Coloring. Teoksessa The science of hair care. New York: Marcel dekker, inc.

Marsh, J.M. 2012. Hair Coloring. Edited by Evans, T., Wickett, R. Teoksessa practical modern-hair science. USA: Allured Publishing Corporation.

Kyselylomake

HYVÄ VASTAAJA

Opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa viimeistä vuotta kauneudenhoitoalan koulutusohjelmassa ja tämä kyselytutkimus on osa opinnäytetyötäni. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuinka varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on ymmärretty. Siinä, kuinka varoitusmerkintä vaikuttaa parturi-kampaajan työhön, on ilmennyt epäselvyyksiä ja aihe on saanut paljon keskustelua aikaan niin parturi-kampaajien kuin kuluttajienkin keskuudessa.

Kyselyn tarkoituksena on saada selville mitä parturi-kampaajat tietävät varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” ja kuinka parturi-kampaajat toimivat varoitusmerkinnän puitteissa. Oikeita tai väriä vastauksia ei ole, vaan tärkeintä on vastata juuri niin kuin liikkeessänne toimitaan ja kerrotaan asiasta tiedusteleville asiakkaille. Kyselyn tulosten pohjalta tiedotusta voidaan lisätä/tehostaa, mikäli se on tarpeen.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä yhdistetä keneenkään henkilöön/liikkeeseen missään tutkimuksen vaiheessa.

Aikaa kyselyn täyttämiseen kuluu noin 5-10 minuuttia.

Kiitos avustasi.

Marja Löytynoja

Turun ammattikorkeakoulu

Kauneudenhoitoalan ko.

marja.loytynoja@students.turkuamk.fi

Vastaa seuraaviin kysymyksiin (1-3) kirjoittamalla/rengastamalla sinua koskevat tiedot

1. Kuinka monta parturi-kampaajaa liikkeessänne työskentelee? _____

Parturi-kampaajien määrä / liike	Vastaajien määrä
2	6
1	5
4	2
3	2
7	1
ei vastausta	1

2. Kuinka monta vuotta olet toiminut alalla? _____ vuotta

Hiusalalla olo vuodet	Vastaajien määrä
alle 5 vuotta	2
5-10 vuotta	6
11-20 vuotta	3
21-30 vuotta	2
31-40 vuotta	4

3. Mikä on koulutuksesi hiusalalla? n

A. Hiusalan perustutkinto 14

B. Hiusalan ammattitutkinto (ent. kisälli) 2

C. Hiusalan erikoisammattitutkinto (ent. mestari) 0

D. Estenomi (AMK) 0

E. Jokin muu, 3
 mikä?: "Hiusmuotoilija" (n=1), "erikois parturi-kampaaja" (n=1),
 "2vuotta ammattikoulussa parturi-kampaaja linjalla" (n=1)

Vastaa seuraaviin kysymyksiin (4-21) rengastamalla yksi tai useampi vaihtoehto

4. Milloin varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on tullut tuotteisiin?

	n
A. marraskuussa 2011	2
B. heinäkuussa 2012	1
C. marraskuussa 2012	2
D. heinäkuussa 2013	5
E. En osaa sanoa	8

5. Onko parturi-kampaajan pakko noudattaa varoitusmerkintää ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”?

	n
A. Kyllä	11
B. Ei	5
C. En osaa sanoa	2

6. Käykö liikkeessänne alle 16-vuotiaita asiakkaita, jotka haluavat hiusten värjäyksen?

	n
A. Kyllä	10
B. Ei	7

7. Mistä olet saanut tiedon varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”?

	n
A. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes)	2
B. Teknokemian yhdistykseltä	1
C. Allergia- ja astmaliitolta	1
D. Sosiaali- ja terveysministeriöltä	1
E. Tuotteiden edustajilta	3
F. Muualta	10

mistä? : esimies (n=3), media (n=4), alueen yhdistys (n=1), ammattikirjallisuus + lehdet (n=1), itse lukenut (n=1)

8. Millaisessa tilanteessa värjät alle 16-vuotiaan hiukset varoitusmerkinnän "Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille" sisältävillä tuotteilla

	n
A. Aina	0
B. Jos hänen hiuksensa on ennenkin värjätty kyseisillä tuotteilla	2
C. Jos huoltaja kirjoittaa lupalapun	1
D. Jos huoltaja on paikalla	5
E. Jos värimassa ei kosketa nuoren hiuspohjaa	5
F. En koskaan	10

9. Miksi varoitusmerkintään "Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille" on asetettu rajaksi 16 vuotta?

	n
A. 16-vuotias käsittää hiusten värjäämisen vaarat	3
B. 16- vuotiaan hiuspohja on kehittynyt aikuisen tasolle	9
C. 16-vuotias on vastuussa omista valinnoistaan itse	0
D. 16-vuotiaan hiukset kestävät yhtä vahvoja käsittelyitä kuin aikuisen hiukset	2
E. En osaa sanoa	2
F. Muu syy	2
mikä?: "pyritään siihen ettei altisteta liian nuoria väriaineille" (n=1), "Hiuspohja EI ole vielä kehittynyt" (n=1)	

10. Kun liikkeeseenne tulee uusia shampoita, milloin tarkistat löytyykö niistä varoitusmerkintää "Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille"?

	n
A. Joka kerta	4
B. Joskus	4
C. En koskaan	9

11. Missä palveluissa käytät alle 16-vuotiaalle asiakkaalle ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaalle” varoitusmerkinnän sisältäviä tuotteita jos huoltaja kirjoittaa lupalapun?
	n
A. Hiusten pesussa	2
B. Hiusten hoitamisessa	3
C. Hiusten värjäyksessä	3
D. Ripsien värjäyksessä	1
E. Kulmien värjäyksessä	2
F. En missään	10
12. Kun liikkeeseenne tulee uusia hoitoaineita, milloin tarkistat löytyykö niistä varoitusmerkintää ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”?
	n
A. Joka kerta	4
B. Joskus	4
C. En koskaan	9
13. Millä seuraavista väriaineista värjää alle 16-vuotiaan hiuksia niin, ettei värimassa osu hiuspohjaan? (esim. raidoitukset, latvanvärjäykset)
	n
A. Kevytvärillä	5
B. Kestovärillä	4
C. Suoravärejä sisältävällä tuotteella	6
D. Vaalennusaineella	10
E. En värjää lainkaan	3
F. Muulla,	3
- millä?: ”Elumen” (n=2), ”niillä suoraväreillä missä ei ole K16 merkin.” (n=1)
14. Kenellä on vastuu siitä, että sinä parturi-kampaajana tiedät varoitusmerkinnästä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille”?
	n
A. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla (Tukes)	6
B. Teknokemian yhdistyksellä	0
C. Allergia- ja astmaliitolla	0
D. Parturi-kampaajalla itsellään	13

E. Sosiaali- ja terveysministeriöllä	1
F. Tuotteiden edustajilla	4
G. Ei kenelläkään	1

15. Millaisissa tuotteissa varoitusmerkintä ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille” on?

	n
A. Kaikissa väriaineita sisältävissä tuotteissa	6
B. Vain kevyt- ja kestäväväreissä	4
C. Vain tummissa väreissä	1
D. Herkistäviksi luokiteltuja väriaineita sisältävissä tuotteissa	6
E. En osaa sanoa	2

16. Mitä seuraavista väriaineista myyt alle 16-vuotiaalle kotiin?

	n
A. Kestovärejä	0
B. Kevytvärejä	0
C. Suoravärejä sisältäviä tuotteita	6
D. En myy lainkaan	11

17. Missä palveluissa käytät alle 16-vuotiaalle asiakkaalle ”Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaalle” varoitusmerkinnän sisältäviä tuotteita jos huoltaja on paikalla? (lupalappua ei ole allekirjoitettu)

	n
A. Hiusten pesussa	3
B. Hiusten hoitamisessa	2
C. Hiusten värjäyksessä	6
D. Ripsien värjäyksessä	1
E. Kulmien värjäyksessä	1
F. En missään	10

18. Millä seuraavista väriaineista värjää alle 16-vuotiaan hiuksia niin, että värimassa osuu hiuspohjaan?

	n
A. Kevytväreillä	2
B. Kestoväreillä	2
C. Suoravärejä sisältävillä tuotteilla	2
D. Vaalennusaineilla	1
E. En värjää lainkaan	9
F. Muulla	3
millä?: "Elumen" (n=2), "kasvivärillä" (n=1)	

19. Kun liikkeeseenne tulee uusia hiusten värjäämiseen tarkoitettuja tuotteita, milloin tarkistat löytyykö niistä varoitusmerkintää "Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille"?

	n
A. Joka kerta	9
B. Joskus	4
C. En koskaan	4

20. Miksi varoitusmerkintä "Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille" on lisätty?

	n
A. Hiusväriallergioiden lisääntymisen vuoksi	16
B. Hiusväriaineiden muutosten vuoksi	1
C. Muu syy, mikä? _____	0
D. En osaa sanoa	0

21. Saako sellaista tuotetta, jossa on varoitusmerkintä "Tätä tuotetta ei ole tarkoitettu alle 16-vuotiaille" käyttää niin, ettei se kosketa nuoren hiuspohjaa?

	n
A. Kyllä	2
B. Ei	12
C. En osaa sanoa	5

Vastaa seuraavaan kysymykseen (22) kirjoittamalla sinua koskeva tieto

22. Millaiset asiat sinua mietityttävät alle 16-vuotiaiden hiusten värjämisessä ja joihin koet tarvitsevasi lisätietoa? n=5

- ”Toivoisin tarkempaa tietoa tuotteiden aineosista jotka aiheuttavat mahd.allergisia reaktioita. Tarpeellista olisi myös saada jonkinlaista opasmateriaalia ”ongelmatilanteen” toiminta menettelyn varalta. Kaiken kaikkiaan täsmällisempää tietoa myös allergisen reaktion liittyvistä muistakin tekijöistä. Tietoa tarkemmista oirekuvista”
- ”Eniten tässä asiassa ehkä mietityttää se, että onko alle 16-vuotiaiden hiustenvärjäys kokonaan kielletty vai onko se pelkästään suositus? Tuntuu että eri lähteistä saatava tieto on jotenkin ristiriitaista ja itselleni on ainakin jäänyt epäselväksi miten alle 16-vuotiaiden hiusten värjäyksen suhteen tulisi toimia.”
- ”Miten vanhemmille saataisiin ”kuri” että ymmärtäisivät asian vakavuuden eivätkä antaisi alle 16-v värjätä hiuksiaan?”
- ”Vanhemmat ostavat omille lapsille värejä, hoitoaineita sävyttävää jne. Miksi kaupoissa ei tarkisteta asiakkaan ikää? Miksi kaupat saavat myydä värejä ilman ammatillista kokemusta. Asiasta pitäisi puhua isompaan ääneen mediassa.”
- ”Kuka on viimekädessä vastuussa alle 16-v värjäyksestä? kun lakia asiasta ei ole. Miksi vastuu jätetään kampaajan hartioille, kun kupat saavat myydä hiusvärejä miten haluaa? Miksei asiaa voitaisi tehdä julkisesti yhtä selväksi kuin tupakin myynti alle 18v? Tai alkoholin myynti, pelejen myynti?”

KIITOS VASTAUKSISTASI